

arenaidé
Mars 2019

██████████

Slaget om arbetsmarknaden

– en granskning av de svenska
Europaparlamentarikerna
2014–2019

Sigrid Melchior

Slaget om arbetsmarknaden – en granskning av de svenska
Europaparlamentarikerna 2014–2019
Stockholm 2019

©Arena idé och Sigrid Melchior

Omslagsfoto: Karelj [Public domain], via Wikimedia Commons
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:EU_Parlament_3.jpg

Rapporten kan laddas ner från www.arenaide.se/rapporter

Författarpresentation

Sigr d Melchior  r frilansjournalist, baserad i Bryssel sedan 2007.
Författare till boken *Handbok i EU-journalistik*.

INLEDNING.....	5
AVGRÄNSNING.....	5
ARBETSMARKNADSFRÅGOR HÖGT PÅ DAGORDNINGEN	6
VAD LOVADE DE SVENSKA PARTIerna INFÖR VALET TILL EUROPAPARLAMENTET 2014?.....	7
SOCIALDEMOKRATERNA.....	10
MILJÖPARTIET.....	11
MODERATERNA.....	12
LIBERALERNA.....	14
SVERIGEDEMOKRATERNA	15
CENTERPARTIET	15
FEMINISTISKT INITIATIV	16
KRISTDEMOKRATERNA.....	17
VÄNSTERPARTIET.....	18
ANALYS AV DE SVENSKA PARTIERNAS LÖFTEN INFÖR VALET TILL EUROPAPARLAMENTET 2014.....	19
HUR MYCKET BESTÄMMER EU I ARBETSMARKNADSFRÅGOR? ...	21
MÖJLIGHETER ATT PÅVERKA I EUROPAPARLAMENTET	22
DE VIKTIGASTE ARBETSMARKNADSFRÅGORNA I EU 2014–2019	
.....	24
SOCIALA PELAREN	24
UTSTATIONERINGSDIREKTIVET – TILLFÄLLIGT ARBETE I ANDRA EU-LÄNDER	
.....	28
VÄGPAKETET – GRÄNSÖVERSKRIDANDE TRANSPORTER	30
GRÄNSVÄRDEN FÖR CANCERFRAMKALLANDE ÄMNE PÅ ARBETSPLATSEN ...	33
FÖRÄLDRALEDIGHETSDIREKTIVET – BALANS I ARBETSLIVET OCH	
PAPPAMÅNADER	34
ARBETSVILLKORSDIREKTIVET – INFORMATION FÖR ARBETSTAGARE.....	37
EUROPEISK ARBETSMYNDIGHET.....	38
HAR DE SVENSKA EUROPAPARLAMENTARIKerna HÅLLIT VAD DE LOVADE?	40
REFERENSER	44

INLEDNING

Den 26 maj 2019 går vi svenskar till valurnorna för att välja vilka 21 politiker som ska representera oss i Europaparlamentet. Dessa politiker kommer att vara med och påverka beslut som rör sådant som flyktingpolitiken, klimatet, bankregler, djurhållning och livsmedelslagar – och vår arbetsmarknad.

Den här rapporten granskar hur de svenska Europaparlamentarikerna har agerat under den senaste mandatperioden när det gäller frågor som rör arbetsmarknaden. Vilka stora frågor har varit uppe för avgörande, och hur har de svenska parlamentarikerna röstat? Vad lovade de svenska politiska partierna inför förra valet till Europaparlamentet? Har de hållit sina löften?

Rapporten består av två delar. Den första delen redogör för partiernas vallöften i arbetsmarknadspolitiska frågor i valmanifest, enkätsvar och medieuttalanden inför valet till Europaparlamentet 2014. Den andra delen redogör för de viktigaste arbetsmarknadspolitiska beslut som har fattats på EU-nivån under de senaste fem åren och visar hur de svenska politikerna har agerat och röstat.

Avgränsning

Den här rapporten tittar framför allt på två typer av omröstningar: när det ansvariga utskottet har röstat om sin ståndpunkt inför förhandlingar med ministerrådet och när Europaparlamentet har röstat om den slutliga kompromissen i plenum.

Man skulle kunna göra andra avvägningar och granska fler eller andra omröstningar. Eventuellt skulle bilden av de svenska ledamöternas agerande då bli en annan. Till exempel skulle man kunna redovisa vilka ändringsförslag som ledamöterna själva lagt fram, men det vore alltför omfattande för den här rapporten. Bara i fråga om utstationeringsdirektivet röstade sysselsättningsutskottet om över 500 ändringsförslag, exempelvis.

I ett par fall redovisas i den här rapporten just hur ledamöterna har röstat om enskilda ändringsförslag. Det gäller till exempel ett ändringsförslag om ett socialt protokoll, som inkluderas eftersom flera svenska partier lovat att driva just den frågan.

Fyra tunga slutomröstningar i Europaparlamentets plenum hade ännu inte ägt rum när rapporten skrevs. I de fallen redovisas hur partierna, i slutet av februari 2019, uppger att de planerar att rösta. De uppgifterna är alltså preliminära och kan ändras.

Det är viktigt att komma ihåg att det inte går att slå fast att ett parti tycker si eller så enbart utifrån hur det har röstat i en enskild omröstning. Till exempel ogillar både Vänsterpartiet och Kristdemokraterna kompromissen om föräldraledighetsdirektivet – Vänsterpartiet för att det inte blir tillräckligt många pappamånader, Kristdemokraterna för att det blir för många. Av den anledningen bör man inte använda enskilda röstresultat ur rapporten ur sitt sammanhang.

ARBETSMARKNADSFRÅGOR HÖGT PÅ DAGORDNINGEN

Den gångna mandatperioden – eller åtminstone de två senaste åren – har präglats av ett starkt fokus på just arbetsmarknadspolitik och sociala frågor inom EU. Ett antal viktiga reformer har sjösatts. Många politiker och tjänstemän i ministerrådet och Europaparlamentet som jag pratat med under arbetet med den här rapporten berättar att de upplevt att de här frågorna har fått ett tydligt uppsving.

All EU-lagstiftning härrör från EU-kommissionen. Det är bara kommissionen som får föreslå nya lagar. Hur dessa sedan utformas, och om de över huvud taget antas, är upp till de båda lagstiftarna: Europaparlamentet och ministerrådet, alltså EU-ländernas regeringar. Därför styrs EU-politiken ofta i den riktning som EU-kommissionen stakar ut. Den kommission som tillträdde 2014 ledd av den luxemburgska kristdemokraten Jean-Claude Juncker har satsat på "ett socialt Europa".

Det har inte kommit ut fler arbetsmarknadslagor än vanligt ur EU-maskineriet under den gångna mandatperioden, faktiskt färre. Men de reformer som har gjorts har varit mer långtgående.

Den största reformen på senare år är det reviderade utstationeringsdirektivet. Direktivet ändrar balansen mellan arbetskraftens fria rörlighet inom EU och de fackliga rättigheterna, som gällt sedan Lavaldomen 2007 (se faktaruta nedan). Andra stora reformer är föräldraledighetsdirektivet, som för första gången i EU:s historia innebär bindande lagstiftning för att jämna ut skillnader i mäns och kvinnors omsorgsarbete. Beslutet att skapa den europeiska arbetsmyndigheten är en annan viktig reform.

Den största reformen på senare år är det reviderade utstationeringsdirektivet.

Flera av de nya EU-lagar som har klubbats har haft ingen eller liten direkt påverkan på Sverige och svensk arbetsmarknad. De utgör nämligen minimiregler, och Sverige brukar ha högre standard än andra EU-länder. Men ur ett europeiskt perspektiv har mandatperioden inneburit en ganska radikal förändring, där arbetstagare i flera EU-länder har fått ett ökat skydd och ökade rättigheter.

Faktaruta: Lavaldomen

"Vaxholmskonflikten" och "Lavaldomen" har att göra med EU:s regler för utstationerad arbetskraft, alltså arbetskraft som är tillfälligt placerad i ett annat EU-land.

Det lettiska byggföretaget Laval byggde en skola i svenska Vaxholm med hjälp av utstationerad lettisk arbetskraft. Enligt EU:s utstationeringsdirektiv från 1996 har utstationerade arbetare rätt till värdlandets minimilön.

Fackförbundet Byggnads förhandlade med Laval om kollektivavtal för de utstationerade arbetarna, som skulle innebära bättre villkor än minimireglerna.

Efter att förhandlingarna misslyckats satte facket arbetsplatsen i blockad. Laval gick till Arbetsdomstolen, som vände sig till EU-domstolen och bad om ett förhandsavgörande, eftersom EU-rätten och svenska lagar stod i konflikt med varandra.

Den 18 december 2007 slog EU-domstolen fast att Byggnads inte haft rätt att vidta stridsåtgärder och att den svenska lagstiftningen borde ändras (EU-domstolen 2007).

Svenska och europeiska fackförbund ansåg att EU-domen skulle öppna upp för lönedumpning.

VAD LOVADE DE SVENSKA PARTIERNÄ INFÖR VALET TILL EUROPAPARLAMENTET 2014?

Under mandatperioden 2014–2019 har 20 svenska ledamöter suttit i Europaparlamentet (Sverige får efter valet 2019 ett extra mandat, förutsatt att Storbritannien lämnar EU som planerat). Det har varit fem ledamöter från Socialdemokraterna, fyra från Miljöpartiet, tre

från Moderaterna, två från Liberalerna, två från Sverigedemokraterna, en från Centerpartiet, en från Feministiskt initiativ, en från Kristdemokraterna och en från Vänsterpartiet. Dessa partiers löften och utfästelser inför EU-valet 2014 analyseras nedan.

Faktaruta: De svenska Europaparlamentarikerna under mandatperioden 2014–2019

Max Andersson (Vändpunkt. Miljöpartiet till och med februari 2019, Gröna/EFA) Medlem i utskottet för rättsliga frågor (JURI), ersättare i utskottet för konstitutionella frågor (AFCO)

Malin Björk (V, GUE) Medlem i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE), medlem i utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män (FEMM), ersättare i utskottet för utrikes frågor (AFET)

Anna Maria Corazza Bildt (M, EPP) Medlem och vice ordförande i utskottet för inre marknaden och konsumentskydd (IMCO), medlem i utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män (FEMM), ersättare i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE)

Jakop Dalunde (MP, Gröna/EFA) Medlem i utskottet för industrifrågor, forskning och energi (ITRE), ersättare i utskottet för utrikesfrågor (AFET), ersättare i utskottet för transport och turism (TRAN). Efterträdde Peter Eriksson i maj 2016

Linnéa Engström (MP, Gröna/EFA) Medlem och vice ordförande i fiskeriutskottet (PECH), ersättare i utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet (ENVI), ersättare i utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män (FEMM). Efterträdde Isabella Lövin i oktober 2014

Fredrick Federley (C, Alde) Medlem i utskottet för industrifrågor, forskning och energi (ITRE), ersättare i utskottet för miljö, folkhälsa och

livsmedelssäkerhet (ENVI), ersättare i utskottet för jordbruk och landsbygdens utveckling (AGRI)

Christofer Fjellner (M, EPP) Medlem i utskottet för internationell handel (INTA), ersättare i budgetutskottet (BUDG) och ersättare i utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet (ENVI)

Aleksander Gabelic (S, S&D) Medlem i utskottet för regional utveckling (REGI), ersättare i utskottet för internationell handel (INTA).

Efterträdde Jens Nilsson i april 2018

Jytte Guteland (S, S&D) Medlem i utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet (ENVI), ersättare i utskottet för rättsliga frågor (JURI)

Anna Hedh (S, S&D) Medlem i utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män (FEMM), ersättare i utskottet för inre marknaden och konsumentskydd (IMCO), ersättare i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE)

Gunnar Hökmark (M, EPP) Medlem i utskottet för ekonomi och valutafrågor (ECON), ersättare i utskottet för industrifrågor, forskning och energi (ITRE)

Olle Ludvigsson (S, S&D) Medlem i utskottet för ekonomi och valutafrågor (ECON), ersättare i utskottet för industrifrågor, forskning och energi (ITRE)

Peter Lundgren (SD, EFDD till och med juli 2018, därefter ECR) Medlem i utskottet för transport och turism (TRAN)

Soraya Post (Fi, S&D) Medlem i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE), medlem i underutskottet för mänskliga rättigheter (DROI), ersättare i utskottet för utrikesfrågor (AFET)

Jasenko Selimović (L, Alde) Medlem i utskottet för inre marknaden och konsumentskydd (IMCO), ersättare i utskottet för sysselsättning och sociala frågor (EMPL), ersättare i utskottet för konstitutionella frågor (AFCO). Efterträdde Marit Paulsen i oktober 2015

Anders Sellström (KD, EPP) Medlem i utskottet för utrikesfrågor (AFET), medlem i underutskottet för mänskliga rättigheter (DROI), ersättare i utskottet för transport och turism (TRAN). Efterträdde Lars Adaktusson i oktober 2018

Marita Ulvskog (S, S&D) Medlem och vice ordförande i utskottet för sysselsättning och sociala frågor (EMPL), medlem i utskottet för transport och turism (TRAN)

Bodil Valero (MP, Gröna/EFA) Medlem i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE), medlem i underutskottet för säkerhet och försvar (SEDE) och ersättare i utskottet för utrikes frågor (AFET)

Cecilia Wikström (L, Alde) Medlem och ordförande i utskottet för framställningar (PETI), medlem i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE)

Kristina Winberg (SD, EFDD till och med juli 2018, därefter ECR) Medlem i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE)

Socialdemokraterna

Socialdemokraternas sexsidiga valmanifest inför valet till Europaparlamentet 2014 har ett stort fokus på just arbetsmarknadspolitik. Vallöftena samlas under tre punkter: fler jobb, rättvisa villkor och ansvar för miljön.

Socialdemokraterna vill införa ett "socialt protokoll" – alltså säkra fackliga rättigheter på EU:s inre marknad i EU:s fördrag – och säkerställa att svenska kollektivavtal gäller för alla som arbetar i Sverige (Socialdemokraterna 2014).

Inför EU-valet 2014 gjorde LO:s, TCO:s och Sacos gemensamma Brysselkontor en enkätundersökning med de svenska partier som satt i Europaparlamentet under mandatperioden 2009–2014, alltså Socialdemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, Liberalerna, Vänsterpartiet och Piratpartiet (Fackliga Brysselkontoret 2014). I enkäten säger Socialdemokraterna att EU:s utstationeringsdirektiv bör ändras så att det alltid är möjligt att upprätthålla principen om lika lön för lika arbete, genom kollektivavtal.

Enligt Socialdemokraterna var utstationeringsdirektivet tänkt som ett lägsta skydd för utstationerad (tillfälligt placerad i ett annat EU-land) personal. Men efter Lavaldomen har EU-reglerna i stället blivit ett högsta tak för vilka krav fackförbund kan ställa på utländska företag som verkar i landet. "Det är inte rimligt att utstationerad personal diskrimineras, att konkurrensen snedvrids och att fackens möjligheter att kontrollera efterlevnad eller vidta stridsåtgärder begränsas", står det i Socialdemokraternas valmanifest.

Socialdemokraterna skriver också i sitt manifest att partiet vill se en EU-strategi för bättre arbetsmiljö, så att företag på EU:s inre marknad inte konkurrerar genom dålig arbetsmiljö. Man vill också att EU agerar för att skapa förutsättningar för att fler kvinnor kommer ut på arbetsmarknaden. Till fackförbundens Brysselkontor uppger Socialdemokraterna att partiet vill att den svenska jämställdhetspolitiken sprids i EU och nämner särskilt den svenska föräldraförsäkringen och barn- och äldreomsorgen som en förutsättning för att kvinnor ska kunna kombinera familje- och yrkesliv.

På en allmän fråga om europeisk lagstiftning inom arbetsmarknadspolitik, svarar Socialdemokraterna att partiet vill ha europeiska minimilagor – "minimivåer för den sociala standarden och arbetslivet för att lyfta dem som har det sämst i Europa" – och samtidigt kräva garantier för att varje land själv beslutar över "arbetsmarknadens organisation", det vill säga att EU-lagarna respekterar den svenska modellen med självständiga parter och kollektivavtal (Fackliga Brysselkontoret 2014).

Miljöpartiet

Miljöpartiets valmanifest inför Europaparlamentsvalet 2014 dominerades av miljöpolitik, men arbetsmarknadsfrågor tog också en stor plats.

"Vi värnar den fria rörligheten och människors möjlighet att söka arbete i olika EU-länder", skriver Miljöpartiet. "Däremot vill vi

inte att den inre marknaden ska användas på ett sätt som utnyttjar människor eller snedvrider konkurrensen. Arbete ska inte utföras till lägre löner eller under sämre villkor än vad som normalt gäller i det land där arbetet utförs" (Miljöpartiet 2014).

Specifikt nämns Europas transportsektor: "Cabotagereglerna, som styr hur utländska åkare får utföra inhemska transporter, måste förstärkas, både för att försäkra rimliga arbetsvillkor för chaufförerna och undvika snedvriden konkurrens", skriver Miljöpartiet.

Miljöpartiet vill ha ett socialt protokoll, för att fackliga rättigheter inte ska underordnas den ekonomiska friheten.

I valmanifestet inför valet 2014 poängterar Miljöpartiet särskilt att EU:s roll vad gäller miljöskydd, konsumentskydd och arbetstagares rättigheter ska vara att sätta miniminivåer som inte hindrar de EU-länder som så vill att gå längre. "Medlemsländerna ska vara fria att gå före och ställa högre krav om de så önskar. Sverige ska värna kollektivavtal och den svenska modellen på EU-nivå."

Under rubriken jämställdhet skriver Miljöpartiet att "EU bör också driva på möjligheterna för kvinnor och män att kombinera yrkesliv och familjeliv". Mer konkret skriver man att Miljöpartiet vill "fortsätta det viktiga arbete som har påbörjats i EU-kommissionen med att underlätta för män inom EU att vara föräldralediga".

På en fråga från Brysselkontoret om en EU-strategi för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen säger Miljöpartiet att "det är rimligt att det finns en strategi för att uppnå en lägstanivå för arbetsmiljö, så att EU-länder inte konkurrerar genom sämre arbetsplatssäkerhet" (Fackliga Brysselkontoret 2014).

Moderaterna

Moderaternas valmanifest lyfter fram fördelarna med EU-samarbetet och särskilt den fria rörligheten: "Den fria rörligheten är tillväxtfrämjande och den förbättrar förutsättningarna för EU att vända den ekonomiska krisen" (Moderaterna 2014).

Moderaternas valmanifest nämner varken utstationeringsdirektivet, fackliga rättigheter eller socialt protokoll.

I ett stycke som diskuterar vilka beslut som ska fattas på EU-nivån och vilka som inte ska det, skriver Moderaterna att "beslut som människor bättre hanterar hemma vid köksbordet, i sin kommun eller i sitt nationella parlament, ska inte ligga på EU-nivå". Som exempel på frågor som inte ska hanteras på europeisk nivå

nämner Moderaterna "arbetsmarknadspolitik, beskattningsrätt eller familjepolitik".

Partiet skriver att det är viktigt att EU-länderna genomför strukturreformer för att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, men skriver inte på vilka konkreta sätt partiet vill arbeta med detta inom EU.

I enkäten från Brysselkontoret svarar Moderaterna ungefär likadant på alla frågor om möjliga EU-reformer: arbetsmarknadspolitiken bör utformas i medlemsländerna, eftersom arbetsmarknadsmodellerna i EU-länderna av historiska och kulturella skäl utvecklats olika.

Moderaterna gör analysen att det inte ligger i Sveriges intresse att EU lagstiftar inom dessa områden, eftersom det inte är säkert att den svenska synen skulle vinna gehör. "Att föra upp vissa frågor på EU-nivå skulle kunna utlösa följdkrav på andra och mer långtgående förändringar som inte ligger i Sveriges intresse", skriver man (Fackliga Brysselkontoret 2014).

På frågan om just europeiska minimiregler på arbetsmarknaden svarar Moderaterna att det vore sannolikt att en gemensam minimilön skulle bli en del av sådana regler. "Där anser vi att det svenska systemet med kollektivavtal passar oss bättre. Därför är vi inte beredda att sätta oss i en situation där vi behöver kompromissa med andra på det här området."

Samma svar ger Moderaterna vad gäller jämställdhetspolitik: "Synen på jämställdhet skiljer sig ganska markant mellan de olika medlemsstaterna och att föra upp frågan på EU-nivå skulle innebära att vi fick kompromissa om vår svenska lagstiftning med andra som inte nödvändigtvis delar vår syn i denna fråga. Det vore olyckligt."

Moderaterna vill inte ha ett socialt protokoll och inte ändra i utstationeringsreglerna, utan konstaterar bara att det är viktigt att utstationeringsdirektivet tillämpas på rätt sätt.

Däremot anser Moderaterna att en ny europeisk arbetsmiljöstrategi bör tas fram. "En ny strategi bör fokusera på effekterna av en bra arbetsmiljö, inte bara vad gäller frånvaron av arbetsrelaterade dödsfall eller sjukdomar, utan också de positiva aspekterna för arbetstagare, företag och för samhället som helhet. Stor vikt bör läggas vid förebyggande insatser. Det är dessutom viktigt att alla arbetstagare får samma skydd oavsett arbetsplats och om det är ett stort eller litet företag", skriver Moderaterna (Fackliga Brysselkontoret 2014).

Som exempel på frågor som inte ska hanteras på europeisk nivå nämner Moderaterna "arbetsmarknadspolitik, beskattningsrätt eller familjepolitik".

Liberalerna

Liberalernas (dåvarande Folkpartiets) valmanifest inför valet till Europaparlamentet 2014 har rubriken "Ja till Europa!". I valmanifestet konstateras att den svenska arbetsmarknaden ska vara öppen och trygg: "Arbetstagare från andra EU-länder som är utstationerade i Sverige ska få det grundläggande skydd som regleras i svenska lagar och kollektivavtal. Fackliga stridsåtgärder för att tvinga utländska företag att skriva under svenska kollektivavtal – med bestämmelser utöver grundläggande skydd – ska inte vara tillåtna. Sanktioner behövs mot oseriösa företag, medan seriösa företag ska mötas med effektivitet och god service" (Folkpartiet 2014).

Liberalerna (dåvarande Folkpartiet) uppgav i den fackliga enkäten från Brysselkontoret att partiet är skeptiskt till ett socialt protokoll, eftersom partiet anser att det skulle innebära en risk för den svenska modellen. "En fördragsändring är en lång och komplicerad process där andra länder kommer att väcka andra frågor. Detta riskerar att leda till förändringar som inte ligger i Sveriges och svenska arbetstgares intresse" (Fackliga Brysselkontoret 2014).

I en enkät från Sveriges Radio ställs frågan om ett socialt protokoll och Marit Paulsen (L) svarade då: "Går inte att svara ja eller nej. I princip ja, men jag vill först veta vad det i så fall skulle innehålla" (Sveriges Radio 2014:2).

I Folkpartiets valmanifest säger man sig vilja att fler kvinnor kommer i arbete. "EU bör uppmuntra medlemsländerna till avskaffad sambeskattnings och satsningar på barn- och äldreomsorg, så att fler kvinnor kan yrkesarbeta och få ökad ekonomisk frihet att styra sina liv."

I enkäten från fackföreningarnas Brysselkontor blir svaret tydligare: "Folkpartiet vill driva på så att EU kan uppmuntra fler medlemsstater att göra det möjligt för både kvinnor och män att kombinera föräldraskap och karriär."

På frågan om gemensam arbetsmarknadspolitik svarar Folkpartiet att partiet vill att "varje medlemsland ska avgöra vilken arbetsmarknadslagstiftning de vill ha".

Samtidigt vill partiet gärna se en ny arbetsmiljöstrategi på EU-nivå. Ur Brysselkontorets enkätsvar: "Vi vill ha trygga arbetsförhållanden i hela EU. När det gäller arbetsmiljön kan EU anta minimidirektiv, så att medlemsstater kan anta eller behålla regler som går längre eller ger ett bättre skydd för arbetstagare än vad som anges i direktiven. Det är självklart viktigt att detta ska gälla och vara möjligt även framöver." Partiet konstaterar att det

är ”viktigt att arbeta vidare för att höja lägstanivån där så är befogat.” Folkpartiet exemplifierar med åtgärder som bör vidtas för gemensamma låga gränsvärden, eller utfasning av, farliga ämnen såsom exempelvis asbest.

Sverigedemokraterna

I Sverigedemokraternas valmanifest inför valet till Europaparlamentet 2014 är frågan om lönedumpning central. I det sexsidiga dokumentet listas fem punkter som Sverigedemokraterna särskilt ska driva i EU, varav en är ”slut för lönedumpning och garanterat skydd för den svenska arbetsmarknadsmodellen” (Sverigedemokraterna 2014).

Det övergripande målet med Sverigedemokraternas EU-politik, skriver partiet i sitt manifest, är att stoppa förflyttning av makt från nationalstaten till EU-nivån. Sverigedemokraterna ogillar all överstatlighet och vill att EU ska vara ett uteslutande mellanstatligt samarbete mellan EU-länderna.

Sverigedemokraterna ser EU-medlemskapet och EU:s regelverk som orsaken till lönedumpning och försämrade arbetsvillkor för svenska arbetare. I manifestet skriver SD: ”Vi kräver ett stopp för all överstatlig kontroll över den svenska arbetsmarknaden och en juridiskt bindande garanti till skydd för den svenska modellen.”

I en intervju med Sveriges Radio den 12 april 2014 svarar Kristina Winberg (SD) ja på frågan om huruvida utländska företag som verkar i Sverige ska tvingas teckna svenska kollektivavtal. ”Det är oerhört viktigt att svenska arbetssökande konkurrerar på lika lönevillkor” säger hon (Sveriges Radio 2014:1).

På frågan om ett socialt protokoll för att stärka fackliga rättigheter svarar hon: ”Nej. EU ska inte ges mer makt över svensk arbetsmarknad. Sverigedemokraterna vill verka för en omförhandling av medlemskapet för att på så vis förhindra att EU lägger sig i lönebildning och regler på svensk arbetsmarknad” (Sveriges Radio 2014:1).

Centerpartiet

I Centerpartiets valmanifest inför Europaparlamentsvalet 2014 konstaterar man att EU ska syssla med färre frågor: ”Centerpartiet anser att EU inte ska lägga sig i de frågor som enskilda människor och beslutsfattare på lokal, regional och nationell nivå bättre kan bestämma om. Hit hör frågor som ländernas skatter, utbildning,

*Sverige-
demokraterna
ser EU-
medlemskapet
och EU:s
regelverk som
orsaken till
lönedumpning
och försämrade
arbetsvillkor
för svenska
arbetare.*

välfärd, sociala trygghetssystem, kultur, rovdjurspolitik och naturresurser” (Centerpartiet 2014).

Fokus i valmanifestet ligger på den fria rörligheten i EU, som partiet tycker kan bli smidigare: ”Centerpartiet vill underlätta ömsesidigt erkännande av olika länders system. En revisor bör enkelt kunna vara verksam i ett annat EU-land. En dansk el-utbildning bör kunna erkännas i Sverige, och vice versa.”

Centerpartiet vill inte ändra på utstationeringsdirektivet och inte vill införa ett socialt protokoll. ”Arbetsmarknaden är främst ett område för de enskilda medlemsstaterna. EU:s roll är att understödja och koordinera ländernas insatser. Med fri rörlighet kan det t.ex. vara viktigt att kunna ta med sig a-kassa när man söker arbete i andra medlemsstater. Det är också den linjen Centerpartiet fört i Europaparlamentet” uppger Centerpartiet i Brysselkontorets enkät (Fackliga Brysselkontoret 2014).

Så svarar också Centerpartiet på frågan om EU borde ha en ny arbetsmiljöstrategi: ”Vi tycker arbetsmiljöfrågor till största delen är frågor som medlemsländerna själva ska besluta om.”

I sitt valmanifest skriver man att fler kvinnor borde komma ut på arbetsmarknaden: ”EU har inte råd med att bortse från potentialen hos de miljontals välutbildade kvinnor som idag inte får chansen att ta sig ut på arbetsmarknaden och i näringslivet. Fler kvinnor på den europeiska arbetsmarknaden skulle gynna tillväxten i hela unionen.” Men Centerpartiet preciserar inte hur detta ska gå till, och berättar inte om partiet anser att EU ska ha en gemensam miniminivå på föräldraledigheten.

Feministiskt initiativ

Feministiskt initiativs valmanifest inför valet 2014 lovade att partiet ska bemöta främlingsfientliga och antifeministiska krafter i Europa. Det finns dock inga konkreta löften om hur Feministiskt initiativ kommer att agera i de arbetsmarknadsbeslut som väntas landa på Europaparlamentets bord under mandatperioden (Feministiskt initiativ 2014).

Feministiskt initiativ lyfter särskilt fram vikten av kvinnors deltagande på arbetsmarknaden: ”Kvinnor förväntas ofta bära huvudansvaret för barn, sjuka och gamla. Alla kvinnor måste ges förutsättningar att kunna kombinera familjeliv med yrkesliv. En välutbyggd barn- och äldreomsorg spelar en avgörande roll för att uppnå det målet.”

Man kan dra slutsatsen att Feministiskt initiativ är positivt inställt till EU-regler som syftar till att förmå föräldrar att dela barnomsorgen mellan sig, såsom föräldraledighetsdirektivet kräver.

Kristdemokraterna

Kristdemokraternas valmanifest "Vår agenda i Bryssel" inleds med en principförklaring om att partiet är EU-positivt, men samtidigt värnar subsidiaritetsprincipen – alltså att beslut ska fattas på en nivå så nära medborgarna som är möjlig. Partiet slår fast att EU ska fokusera på gränsöverskridande frågor såsom organiserad brottslighet, klimatpåverkan och handel. "Arbetstidsregler, föräldraledighet, kvotering, vargjakt och det svenska snuset, ska EU inte lägga sig i." Utöver denna mening berörs inte arbetsmarknadspolitik i KD:s tiosidiga manifest (Kristdemokraterna 2014).

I Brysselkontorets enkät inför valet 2014 svarade Kristdemokraterna att partiet inte ser någon anledning till att ändra på utstationeringsdirektivet. Kristdemokraterna vill heller inte införa ett socialt protokoll, och argumenterar på ett liknande sätt som Moderaterna: "Ambitionerna att tillföra ett socialt protokoll till fördraget riskerar leda till en situation där den svenska modellen äventyras" (Fackliga Brysselkontoret 2014).

På frågan om gemensamma europeiska minimiregler på arbetsmarknaden svarar Kristdemokraterna att partiet anser att arbetsrätt främst är en nationell angelägenhet. "Det utesluter inte att viss samordning länder emellan kan behövas för att uppnå ett gemensamt syfte att öka sysselsättningen, men EU ska inte styra olika länders arbetsrättslagstiftningar."

Ungefär samma svar ges på frågan om en arbetsmiljöstrategi: "Att vi behöver ha en tydlig arbetsmiljöstrategi i Sverige för att lokaler, maskiner och utrustning, arbetsuppgifter, arbetstempo och arbetstider anpassas till de anställdas behov och förutsättningar står vi bakom, men detta är något som ska ske på nationell nivå och är inte en fråga för EU."

Kristdemokraterna ogillar bindande lagstiftning i syfte att bekämpa en ojämn könsfördelning inom arbetslivet. "Arbetet handlar i mångt och mycket om attitydförändringar och opinionsbildning, vi motsäger oss starkt EU-lagstiftning gällande kvotering", konstaterar Kristdemokraterna i Brysselkontorets enkät.

Vänsterpartiet

Inför EU-valet 2014 antog Vänsterpartiet ett kort kongressuttalande. Fokus i uttalandet är kritik mot ett fördjupat samarbete inom EU: Vänsterpartiet vill att EU får minskad makt och att det långsiktiga målet är att Sverige lämnar EU (Vänsterpartiet 2014).

Dokumentet innehåller få konkreta sakfrågor och vallöften. Partiet lovar dock att driva på för ett socialt protokoll och för att ändra utstationeringsdirektivet.

I Brysselkontorets enkät uppger man: "I dagens EU är arbetsrätt och kollektivavtal underordnade EU-rätten. Kapitalets frihet går före fackliga rättigheter. Så kan det inte fortsätta, därför krävs ett socialt protokoll som säkrar de fackliga rättigheterna" (Fackliga Brysselkontoret 2014).

I kongressuttalandet kräver också Vänsterpartiet att utstationeringsdirektivet uppdateras och att alla som arbetar i Sverige omfattas av svenska kollektivavtal.

Vänsterpartiet för, i sitt kongressuttalande, ett resonemang om partiets EU-kritik, respektive inställning i konkreta sakfrågor: "Vänsterpartiet står för vänsterpolitik och EU-kritik. Det arbetar vi för i Europaparlamentet. Där motsätter vi oss att EU ges mer makt. På de områden där EU har beslutanderätt arbetar vi aktivt och konstruktivt för att göra EU-politiken bättre."

På frågan om gemensamma minimiregler på arbetsmarknaden svarar Vänsterpartiet så här: "Vi anser att varje land ska bestämma över arbetsmarknadslagstiftningen, men vi är självklart för internationella konventioner och mellanstatliga överenskommelser för att hindra social dumpning och motverka ytterligare försvagning av de fackliga rättigheterna. Däremot är det en stor risk om man via direktiv (EU-lagar) skulle låta EU ta över makten på området" (Fackliga Brysselkontoret 2014).

Vänsterpartiet vill ha en ny arbetsmiljöstrategi. "Detta är viktigt för att generellt uppmärksamma och uppvärdera arbetsmiljöarbetet. En gemensam bas att stå på i detta arbete får dock aldrig förhindra att länder och branscher går före med mer ambitiösa åtgärder."

På en fråga från Brysselkontoret svarar Vänsterpartiet med att den åtstramningspolitik som EU drev i länder som fick nödlån under eurokrisen "håller på att förpassa jämställdheten till femtiotalnivå".

"Många kvinnor är beroende av arbetstillfällen i den offentliga sektorn och drabbas dubbelt när den monteras ner. Kvinnor får ta mer ansvar för det oavlönade arbetet. De tvingas sluta jobba eller

gå ner till deltid för att ta hand om barn, gamla och sjuka när dagis och äldreomsorg monteras ner”, konstaterar Vänsterpartiet, men uttrycker inte någon tydlig ståndpunkt om hur jämställdheten på arbetsmarknaden ska förbättras.

ANALYS AV DE SVENSKA PARTIERNAS LÖFTEN INFÖR VALET TILL EUROPAPARLAMENTET 2014

Generellt sett brukar valkampanjer och debatter inför EU-parlamentsval präglas av vaga utfästelser om vad partierna vill göra i Bryssel och Strasbourg. Få konkreta sakfrågor behandlas och EU-lagar nämns sällan vid namn. En stor del av debatten handlar i stället om hur partiet ställer sig till EU-samarbetet i allmänhet. Valet 2014 var inget undantag.

I sina valmanifest skriver partierna ofta att de vill att ”EU ska göra mer” inom något politiskt område, och att ”EU inte ska lägga sig i” något annat. Detta ger begränsad vägledning åt väljarna om hur de svenska ledamöterna faktiskt kommer att rösta i frågor som landar på deras bord i Europaparlamentet.

Moderaterna och Liberalerna har det mest EU-positiva anslaget medan Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna har det mest EU-kritiska. De två sistnämnda partierna drev inför valet 2014 att Sverige skulle lämna EU.

Övriga partier ligger någonstans däremellan i synen på EU-samarbetet. Centerpartiet och Kristdemokraterna är över lag EU-positiva men poängterar att EU bör fokusera på det som partierna anser är EU:s kärnfrågor. Socialdemokraternas manifest har en positiv grundinställning till EU, men man anser att EU-samarbetet har gått i fel riktning.

I partiernas valmanifest finns några få konkreta vallöften. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill ha ett socialt protokoll för att garantera fackliga rättigheter; Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna vill det inte. Liberalernas ståndpunkt är inte tydlig (TT 2014).

En närliggande fråga är huruvida utstationeringsdirektivet ska ändras så att utländska arbetare i Sverige ska tvingas teckna svenska kollektivavtal. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna anser det. Övriga partier säger nej (Sveriges Radio 2014:2).

Samtliga politiska partier säger sig värna den svenska modellen med självständiga parter på arbetsmarknaden.

Sammanfattningsvis kan man säga att det borgerliga blocket och Miljöpartiet är mest positivt inställda till rörlighet på den inre marknaden och till arbetskraftsinvandring. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill ha bättre kontroll och Sverigedemokraterna vill begränsa rörligheten.

Samtliga politiska partier, från höger till vänster, säger sig värna den svenska modellen med självständiga parter på arbetsmarknaden. Alla partier förhåller sig till detta när de argumenterar för hur de ställer sig i konkreta sakfrågor.

När det gäller arbetsmarknadspolitik tenderar de rödgröna partierna att förespråka minimiskydd inom arbetsmiljö och arbetsrätt, liksom att Europaparlamentet ska driva på för att sprida en svensk jämställdhetsmodell inom resten av EU.

De borgerliga partierna argumenterar inte emot i sakfrågan, utan argumenterar för att EU över huvud taget inte bör lagstifta inom arbetsmarknadspolitiken utan i stället låta varje medlemsland självt avgöra. Liberalerna (dåvarande Folkpartiet) förespråkar dock gemensamma EU-regler för att öka jämställdheten på arbetsmarknaden.

Alla politiska partier har målkonflikter mellan vilken konkret sakpolitik man förespråkar å ena sidan och hur mycket makt man vill ska ligga på EU-nivån å andra sidan.

Inom arbetsmarknadspolitiken har särskilt Socialdemokraterna en målkonflikt: partiet vill ha ett starkt generellt skydd för arbetstagare, vilket innebär gemensamma EU-regler, men Socialdemokraterna är samtidigt oroliga för att sådana gemensamma regler kan slå undan benen på den svenska modellen.

Sverigedemokraterna argumenterar för att EU-medlemskapet i sig har påverkat den svenska modellen negativt, och vill till exempel skärpa utstationeringsreglerna för att återgå till hur läget var före Lavaldomen (se faktaruta). Hur partiet står i andra arbetsmarknadsfrågor, såsom minimiregler för arbetsmiljö, och hur partiet hanterar målkonflikten mellan EU-kritik och skydd för arbetstagare, framgår inte av partiets manifest.

Eftersom många vallöften inför val till Europaparlamentet är allmänt skrivna, benas de här målkonflikterna inte ut särskilt väl. Det är alltså ofta oklart för väljarna hur partierna faktiskt kommer att agera när väl beslutet läggs på bordet – vad som kommer att väga tyngst.

HUR MYCKET BESTÄMMER EU I ARBETSMARKNADSFRÅGOR?

Man kan fråga sig hur mycket EU egentligen bestämmer när det gäller frågor som rör arbetsmarknaden. EU-fördragen anger vilka frågor EU har rätt att besluta om på överstatlig nivå, vilka frågor som medlemsländerna bestämmer över själva och vilka som beslutas både på EU-nivån och i varje enskilt medlemsland.

Man talar om att EU har "exklusiv kompetens" att fatta vissa beslut, exempelvis att sluta handelsavtal med länder utanför EU, eller att bestämma de enskilda EU-ländernas fiskekvoter. Inom andra politikområden, till exempel i miljöpolitiken, har EU och medlemsstaterna "delad kompetens". Då stiftar länderna lagar både nationellt och gemensamt inom EU, men EU-lagarna trumfar över de nationella. I ytterligare andra områden är det bara medlemsstaterna som får bestämma och EU har en stöttande eller samordnande roll.

De allra flesta arbetsmarknadsrelaterade frågor beslutas av medlemsländerna själva, antingen genom lagstiftning, eller, som i Sverige, genom att självständiga parter på arbetsmarknaden sluter avtal, exempelvis vad gäller löner och många andra arbetsvillkor.

EU:s fördrag slår fast att EU ska samordna medlemsländernas ekonomiska politik och sysselsättningspolitiken. För vissa sysselsättningsfrågor gäller, enligt artiklarna 151–161 i EUF-fördraget, delad kompetens, alltså att både EU och de enskilda EU-länderna kan stifta lagar, till exempel för att främja jämställdhet på arbetsmarknaden (EUF-fördraget 2012).

De EU-lagar inom arbetsmiljö och arbetsrätt som har sin grund i fördragsartiklarna ovan utgör minimiregler och syftar till att komplettera ländernas egna lagar, inte ersätta dem. Tanken är att det måste finnas minimiregler på den europeiska arbetsmarknaden för att förhindra att den inre marknaden leder till social dumpning. EU-länderna kan behålla eller införa mer ambitiösa regler på hemmaplan. Till exempel slår arbetstidsdirektivet fast att alla arbetstagare har rätt till 20 dagar betald ledighet om året, men ledigheten i många EU-länder är längre än så.

Det finns ett europeiskt ramdirektiv om hälsa och säkerhet på jobbet, som alltså utgör ramen för EU:s arbetsmiljöpolitik (EU 1989). Utöver ramdirektivet finns det ett 30-tal specifika EU-lagar som ska skydda arbetstagare mot olika faror i arbetet, såsom olika kemikalier eller asbest.

Rätten att slippa diskriminering finns inskriven i EU:s stadga för grundläggande rättigheter. En handfull olika EU-direktiv skyddar på olika sätt mot diskriminering. Dessa direktiv påverkar också arbetsmarknaderna i EU-länderna, eftersom det bland annat rör lika lön och likabehandling.

MÖJLIGHETER ATT PÅVERKA I EUROPAPARLAMENTET

De flesta EU-lagar stiftas av Europaparlamentet och ministerrådet – alltså EU-ländernas regeringar – gemensamt. Det kallas för det ordinarie beslutsförfarandet. Samtliga EU-lagar som behandlas i denna rapport antas på det här sättet.

I korthet stiftas EU-lagarna så här enligt det ordinarie beslutsförfarandet: EU-kommissionen lägger fram ett lagförslag. Därefter bereder EU:s båda lagstiftare förslaget internt. Europaparlamentet ändrar i förslaget och antar sin egen version, sin ståndpunkt. I ministerrådet gör representanter från de 28 regeringarna samma sak och antar sin ståndpunkt, eller ”allmänna inriktning” på EU-jargong.

När de två lagstiftarna har arbetat fram var sin ståndpunkt, förhandlar de med varandra i så kallade triloger, eller trepartssamtal. I de här förhandlingarna deltar även EU-kommissionen. Den kompromiss som EU-institutionerna hamrar ut i trilogen – alltså en fjärde version av samma lagtext – måste sedan formellt antas i både Europaparlamentet och ministerrådet för att bli lag.

I Europaparlamentet sker det politiska arbetet framför allt i utskotten. Det är där lagförslaget från EU-kommissionen debatteras, och partigrupperna förhandlar om och antar ändringsförslag.

Allra störst inflytande över en EU-lag har den Europaparlamentariker som är ansvarig för lagförslaget i utskottet. Hen kallas för ”föredragande”, eller ”rapportör”. De som är ansvariga från andra partigrupper kallas för ”skuggrapportörer”. Rapportören skriver om lagen och förhandlar med skuggrapportörerna för att hitta kompromisser i utskottet. Rapportören representerar också Europaparlamentet i trepartsförhandlingarna tillsammans med ministerrådet och kommissionen.

De ledamöter som inte själva är medlemmar i det ansvariga utskottet har färre möjligheter att påverka utformningen av lagen. De kan påverka sina partigrupper att agera på ett visst sätt i

utskottet. I övrigt röstar de först när beslutet kommer upp i plenum, då alla Europaparlamentariker röstar.

Inte sällan går en föreslagen EU-lag direkt från beredning i det ansvariga utskottet till trilog, utan att först ha varit uppe för debatt och omröstning i plenum. Det betyder att ledamöter som inte sitter i det ansvariga utskottet får tycka till om lagen först när kompromissen är färdigförhandlad och bara ska antas formellt.

Vilka utskott och vilka ledamöter har haft ansvar för lagarna?

Det är alltså en självklarhet att det är de Europaparlamentariker som sitter i det ansvariga utskottet som har påverkat EU:s arbetsmarknadspolitik mest. Nästan samtliga lagar och beslut som behandlas i den här rapporten har behandlats i Europaparlamentets sysselsättningsutskott (EMPL).

Under mandatperioden 2014–2019 har bara en enda svensk Europaparlamentariker varit ordinarie medlem i sysselsättningsutskottet, nämligen Marita Ulvskog (S). Jasenko Selimović (L) har varit ersättare.

Marita Ulvskog har varit vice ordförande i sysselsättningsutskottet men under flera år varit tillförordnad ordförande. I den rollen har hon haft ett stort inflytande över utskottets politik.

Hon var föredragande för en revidering av EU:s gränsvärden för cancerogena ämnen på arbetsplatsen och skuggrapportör för den socialdemokratiska gruppen för en annan revidering av samma lag. Men hon har inte varit föredragande för de tyngsta rapporterna som utskottet har behandlat.

Vägpaketet – ett knippe lagförslag som rör lönedumpning inom transportsektorn och ett socialt skyddsnät för lastbilschaufförer – behandlades i transportutskottet.

Socialdemokraten Jens Nilsson var ansvarig för den rapport som handlar om nya regler för cabotage (godstransporter inom ett lands gränser som utförs av ett företag från ett annat land). Peter Lundgren (SD) var skuggrapportör för sin partigrupp EFDD för samma rapport. Jens Nilsson gick bort strax efter att hans förslag lagts fram i utskottet. Marita Ulvskog ersatte honom som medlem i transportutskottet, men inte som rapportör. Peter Lundgren bytte partigrupp från EFDD till ECR i juli 2018 och förlorade därmed rollen som skuggrapportör.

I transportutskottet är Jakop Dalunde (MP) och Anders Sellström (KD) (som efterträdde Lars Adaktusson) ersättare.

Jämställhetsutskottet har varit rådgivande utskott till flera av EU-lagarna och har som sådant antagit yttranden. I det utskottet

har Malin Björk (V), Anna Maria Corazza Bildt (M) och Anna Hedh (S) varit medlemmar. Linnéa Engström (MP) har varit ersättare.

DE VIKTIGASTE ARBETSMARKNADSFRÅGORNA I EU 2014–2019

Sociala pelaren

”I dag åtar vi oss att upprätthålla 20 principer och rättigheter. Det gäller rätten till en rättvis lön och till hälso- och sjukvård, livslångt lärande, bättre balans mellan arbete och privatliv, jämställdhet och minimiinkomst – med den europeiska pelaren för sociala rättigheter försvarar EU sina medborgares rättigheter i en föränderlig värld.”

Så sa EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker den 17 november 2017 på det sociala toppmötet i Göteborg. Där antog ledarna för EU:s 28 länder högtidligt den europeiska pelaren för sociala rättigheter (EU 2017).

Bakgrund

Förslaget om den sociala pelaren föregicks av finans- och eurokrisen. I stora delar av Europa var arbetslösheten hög, särskilt bland unga. Den åtstramningspolitik i flera europeiska länder som EU och Internationella valutafonden IMF krävt i utbyte mot nödlån hade också inneburit en törn för förtroendet för EU och EU-gemensamma lösningar.

I flera tal framgår att EU-kommissionen ansåg att utbredningen av högerpopulistiska och EU-kritiska partier i Europa åtminstone delvis berodde på ökad ekonomisk ojämlikhet och lönedumpning inom EU. För att förbli relevant måste EU bidra till att lösa sociala problem, resonerade kommissionen.

När Jean-Claude Juncker tog över som ordförande för EU-kommissionen gjorde han från första början tydligt att han ville satsa mer på sociala frågor. I sitt första tal, i oktober 2014, sa han att han ville att Europa skulle ha ”trippel-A i sociala frågor”, med hänvisning till kreditvärderingsinstitutens jargong.

I sitt första tal om tillståndet i EU i september 2015 beskrev Juncker sin vision för en social pelare och i mars 2016 lade kommissionen fram en första skiss till pelaren, och öppnade upp för remissinstanser att komma med synpunkter.

Innebär den sociala pelaren någon maktförflyttning till EU?

Det är svårt att slå fast vad den sociala pelaren innebär konkret och vad pelaren kan komma att innebära i framtiden.

Medlemsländerna förbinder sig till tjugo principer, men de bestämmer själva i vilken utsträckning dessa ska genomföras. Många av principerna i den sociala pelaren är i själva verket samma tankegodts som redan finns i andra principdokument som EU-länderna klubbat de senaste åren, till exempel tillväxtstrategin Europa 2020, som EU antog 2010.

Antagandet av pelaren innebär inte någon fördragsändring. Detta står uttryckligen i inledningen till den sociala pelaren, i punkt 18: "På EU-nivå innebär inte den europeiska pelaren för sociala rättigheter en utvidgning av unionens makt och uppgifter såsom tilldelats av fördragen. Den ska implementeras inom gränsen för de befogenheterna" (EU 2017). EU har alltså inte på något sätt fått större befogenheter att lagstifta inom arbetsmarknads- eller välfärdsfrågor.

Pelaren i sig är heller inte en bindande lag. För att pelarens principer ska bli rättsligt bindande, måste de alltså först göras till EU-lag. Det innebär att det är de lagstiftande församlingarna som har makten över om och i vilken grad den "sociala pelaren" implementeras, alltså att bestämma om EU-kommissionens förslag ska bli verklighet eller inte, och hur långtgående reglerna i så fall ska bli.

EU-kommissionen har emellertid hänvisat till den sociala pelaren i flera av sina förslag till nya EU-lagar, och vissa av dessa EU-lagar innebär mer långtgående reformer inom arbetsmarknadspolitiken än vad man tidigare sett. Arbetsvillkorsdirektivet, Europeiska arbetsmyndigheten och direktivet om balans mellan arbete och privatliv (se nedan) hänvisar samtliga till den sociala pelaren och vittnar i viss mån om ett nytänkande i sociala frågor.

Den sociala pelaren har inte gett EU nya verktyg för att lagstifta i arbetsmarknadsfrågor. Det är snarare så att EU-kommissionens och vissa EU-regeringars vilja att skapa "ett socialt Europa" ligger bakom *både* den sociala pelaren och vissa av lagförslagen under den gångna mandatperioden.

Principerna från den sociala pelaren används också i rekommendationer till EU-länderna. EU-kommissionen har lyft in de sociala principerna i den så kallade europeiska planeringsterminen.

Planeringsterminen är en metod för EU-länderna att samordna sin ekonomiska politik och en av de åtgärder som beslutades under

eurokrisen för att stärka kontrollen av euroländernas budgetdisciplin. Alla EU-länder skickar in sina statsbudgetar till EU-kommissionen, som granskar dem och kommer med rekommendationer.

I och med den ”sociala resultattavlan” kopplad till den europeiska terminen, granskar och kommenterar kommissionen nu även fjorton indikatorer som rör arbetsmarknad och välfärd, bland annat inkomstskillnader, barnomsorg och sysselsättningsgrad, och kommer med rekommendationer till EU-länderna i dessa frågor (Europaportalen 2018).

Europaparlamentet och den sociala pelaren

Ett halvår före Göteborgstoppmötet 2017 hade Europaparlamentet antagit ett initiativbetänkande, där man uppmanade EU-kommissionen att stärka de sociala rättigheterna genom en social pelare (Europaparlamentet 2017:1).

Ett initiativbetänkande är en viljeyttring från Europaparlamentet. Kommissionen är inte skyldig att hörsamma parlamentets krav på något sätt.

Initiativbetänkandet om den sociala pelaren antogs med 396 röster för, 180 mot och 68 nedlagda röster (Votewatch 2017:1). S, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ röstade för betänkandet, och samtliga följde sina partigrupper linje. M, Kristdemokraterna och Centerpartiet röstade mot betänkandet, i strid med sina partigrupper. Liberalerna och Miljöpartiet lade ner sina röster, i strid med sina partigrupper, Alde respektive Gröna/EFA, som hade uppmanat till att stödja betänkandet.

I en intervju för den här rapporten svarade Max Andersson (dåvarande Miljöpartiet) att miljöpartisterna lade ner sina röster för att rapporten inte tog tillräcklig hänsyn till den svenska modellen: ”Vi landade i att avstå för att reflektera partiets inställning att den sociala pelaren innehåller bra ambitioner, men att det behövs vaksamhet när den ska fyllas med konkret innehåll eftersom det kan utformas på ett sätt som leder till oavsiktliga och oönskade konsekvenser i Sverige” (Andersson 2019).

De två sverigedemokratiska ledamöterna var inte närvarande under omröstningen, men uppger att de hade avsett att rösta emot betänkandet (Lundgren 2019). Det är i linje med SD:s dåvarande partigrupp EFDD. ECR, den partigrupp som Sverigedemokraterna bytte till i juli 2018, uppmanade också sina ledamöter att rösta nej till betänkandet.

Socialt protokoll

Punkt 31 i Europaparlamentets initiativbetänkande om den sociala pelaren handlar om ett "socialt protokoll". Den lyder så här: "Europaparlamentet kräver att ett socialt protokoll införs i fördragen vid översynen av dessa, för att grundläggande sociala rättigheter ska stärkas i förhållande till ekonomiska friheter" (Europaparlamentet 2017:1).

Sedan länge fanns ett krav från europeiska fackförbund att skriva in ett socialt protokoll i EU-fördraget vid nästa fördragsändring, för att garantera att grundläggande sociala rättigheter har juridiskt företräde framför ekonomiska friheter.

Det var en av de hetaste frågorna i den svenska valrörelsen inför valet till Europaparlamentet 2014. Förespråkarna – de rödgröna partierna – ville återskapa balansen mellan arbete och kapital i EU, som de ansåg hade rubbats i och med EU-domstolens Laval-dom 2007, då fackliga rättigheter fick stryka på foten för företagens fria rörlighet.

För att en fördragsändring ska komma till stånd krävs att samtliga EU-länders regeringar är eniga. Europaparlamentet har ingenting att säga till om i frågan. Europaparlamentets krav på en social pelare ska därför ses som opinionsbildning gentemot EU-ländernas regeringar.

Ändringsförslaget om ett socialt protokoll antogs med minsta möjliga marginal: 317 röstade för och 315 mot. De svenska Europaparlamentarikerna röstade så här: S, V, Feministiskt initiativ och Miljöpartiet röstade för. M, KD, C, Liberalerna och Sverigedemokraterna röstade mot (Europaportalen 2017).

Detta är i linje med vad samtliga partier tidigare hade lovat i frågan om ett socialt protokoll.

I dag är det få som fortfarande driver frågan om ett socialt protokoll. Den främsta anledningen är att konsekvensen av det reviderade utstationeringsdirektivet (se nedan) blev ungefär det som förespråkarna av ett socialt protokoll ville uppnå, alltså att nationella fack ska kunna ställa högre krav på europeiska företag som verkar i landet.

För det andra fungerar samarbetet mellan EU-länderna sämre i dag än i början av den förra mandatperioden. Det har att göra med hur EU hanterat flyktingkrisen 2015 och med framväxten av högerpopulistiska regeringspartier i vissa EU-länder. Att EU-länderna i dag skulle nå enhällighet om fördragsändringar anses av

Sedan länge fanns ett krav från europeiska fackförbund att skriva in ett socialt protokoll i EU-fördraget vid nästa fördragsändring.

de flesta vara otänkbara, och därför är det knappt någon politisk kraft på Europainivå som driver frågan om att ändra i EU-fördragen. Fördragsändringar kräver också folkomröstningar i flera EU-länder, och efter brexitomröstningen har aptiten på EU-folkomröstningar minskat.

Utstationeringsdirektivet – tillfälligt arbete i andra EU-länder

Ett av de allra viktigaste – och för Europasamarbetet mest uppsplitande – EU-beslut som fattats under senare år har varit det reviderade utstationeringsdirektivet. Det klubbades den 28 juni 2018. De nya reglerna ska vara införda i EU-ländernas nationella lagstiftning senast den 30 juli 2020.

Bakgrund

Utstationering innebär att en person som är anställd i ett EU-land arbetar i ett annat EU-land under en begränsad period och samtidigt lyder under sitt hemlands arbetsvillkor. Utstationerade ska inte blandas ihop med de européer som lever och arbetar i ett annat EU-land än sitt eget och följer det landets regler. Omkring två miljoner EU-medborgare är utstationerade, jämfört med ungefär 17 miljoner som arbetar och lever i ett annat EU-land (EU-kommissionen 2018).

Den utstationerade arbetstagaren fortsätter alltså att vara anställd i det land där företaget är baserat, betalar sin skatt där och täcks av landets socialförsäkringssystem. Han eller hon har rätt till minst värdlandets minimilön, men i övrigt finns inte särskilt många regler. Tanken med utstationeringsreglerna är att ett europeiskt företag som säljer sina tjänster i olika EU-länder inte ska behöva etablera sig i varje land som det får uppdrag i, utan i stället kan skicka dit sina anställda under en tid för att göra jobbet.

EU:s första utstationeringsdirektiv antogs 1996 (EU 1996). Det direktivet styr vilka rättigheter och skyldigheter utstationerade löntagare och deras arbetsgivare har. 2014 antogs tillämpningsdirektivet, för att förbättra den praktiska tillämpningen av direktivet (EU 2014).

Åren 2004 och 2007 blev tolv relativt fattiga länder, framför allt från det tidigare östblocket, medlemmar i EU. Efter ett tag började de relativt rika EU-länderna uppmärksamma att utstationeringen av arbetare från de nya medlemsländerna blivit mer omfattande än man räknat med, och att den lett till att inhemska jobb försvann och löner dumpades inom vissa sektorer. EU-domstolens Laval-dom från

2007 öppnade, enligt svenska och europeiska fackförbund, upp för lönedumpning. (se faktaruta om Lavaldomen ovan)

Utstationerade arbetare utgör bara en liten del av den totala europeiska arbetskraften. Men gruppen har ökat kraftigt, mellan 2010 och 2016 med knappt 70 procent, till 2,3 miljoner. De flesta utstationerade kommer ifrån Polen, Tyskland och Slovenien och hälften av dem arbetar i Tyskland, Frankrike och Belgien (Europaparlamentet 2017:2). Också i Sverige ökar antalet utstationerade kontinuerligt. Den största gruppen är polacker och byggbranschen har flest utstationerade arbetare (Arbetsmiljöverket 2018).

I förslaget om reviderat utstationeringsdirektiv, från 2016, redovisar EU-kommissionen för de olika parternas inställning, som framkommit under de konsultationer kommissionen haft. Där framgår tydligt att konflikten framför allt rör principen om "lika lön för lika arbete på samma plats", alltså att en utstationerad arbetare ska få samma lön som en inhemsk arbetare för samma jobb och inte bara minimilönen eller motsvarande (EU-kommissionen 2016).

Sverige, Österrike, Belgien, Frankrike, Tyskland, Luxemburg och Nederländerna ville att kommissionen inkluderar principen i sitt förslag. Bulgarien, Tjeckien, Estland, Ungern, Litauen, Lettland, Polen, Slovakien och Rumänien ansåg att lika lön-principen kan vara oförenlig med reglerna på den inre marknaden och argumenterade för att löneskillnader är en legitim konkurrensfördel för tjänsteutövare.

Europafacket ETUC, där också svenska fackförbunden LO, TCO och Saco är medlemmar, stod bakom lika lön-principen, medan arbetsgivarorganisationen Business Europe, där Svenskt Näringsliv är medlem, inte gjorde det.

Det reviderade utstationeringsdirektivet

EU-kommissionen lade fram sitt förslag till ett uppdaterat utstationeringsdirektiv den 8 mars 2016. Det tog sedan 27 månader av förhandlingar innan Europaparlamentet och ministerrådet till slut kunde klubba en uppgörelse.

Viktigast i lagstiftarnas kompromiss är att den just slår fast principen om lika lön för lika arbete. Detta innebär att Lavaldomen i praktiken är upphävd. Enligt de nya reglerna lyder utstationerade arbetstagare under värdlandets ersättningsregler, och får alltså inte som tidigare bara minimilönen. Ersättningsreglerna kan sättas i lagstiftning eller kollektivavtal. Arbetsgivarna måste betala för resa, mat och boende och får alltså inte dra av dessa kostnader från arbetarnas lön.

En arbetare får som längst vara utstationerad i 12 månader, med en förlängning på 6 månader. Därefter gäller värdlandets arbetsmarknadsregler. EU-kommissionen hade föreslagit 24 månader.

Arbetet med utstationeringsdirektivet har fördjupat klyftan mellan EU:s fattiga och rika länder, mellan det gamla öst och väst. Klyftan har varit tydlig både i ministerrådet och Europaparlamentet. I Europaparlamentet tenderar ledamöter att rösta som partigruppen, men i fallet med det reviderade utstationeringsdirektivet röstade många i stället "nationellt", alltså som sina landsmän – över partigränserna. Medlemmar från de gamla öststaterna röstade oftare mot direktivet, medan västländernas Europaparlamentariker oftare röstade för.

De reviderade utstationeringsreglerna gäller inte för transportsektorn, som till sin natur är gränsöverskridande. Nya utstationeringsregler för vägtransporter behandlas i stället i en egen lag (se nedan). Till dess att nya regler är antagna, fortsätter utstationeringsdirektivet från 1996 att gälla för transportsektorn.

Så röstade svenskarna

Kompromissen mellan Europaparlamentet och ministerrådet om det uppdaterade utstationeringsdirektivet antogs den 29 maj 2018 i Europaparlamentet. 456 ledamöter röstade för, 147 mot och 49 lade ner sina röster (Votewatch 2018:1).

Av de svenska ledamöterna röstade S, V, Miljöpartiet och Feministiskt initiativ för direktivet, i linje med sina partigrupper. Sverigedemokraterna röstade för, i strid med partigruppen EFDD, som uppmanade sina ledamöter att rösta mot. Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Centerpartiet röstade emot direktivet, i strid med sina partigrupper EPP respektive Alde, som hade förespråkat att man skulle rösta för lagen.

Alla svenska politiska partier har därmed följt de löften som de gav före valet.

Vägpaketet – gränsöverskridande transporter

Vägpaketet är ett knippe lagar som rör transportsektorn, som EU-kommissionen lade fram den 31 maj 2017. Bland annat föreslogs nya utstationeringsregler för lastbilschaufförer samt regler om kör- och vilotider och regler om cabotage (se faktaruta nedan).

Lastbilsbranschen är ett exempel på en europeisk arbetsmarknad som fungerar dåligt. Utländska förare kör för låga löner och dåliga villkor i rika EU-länder, ibland i många månader i sträck. Bakgrunden till EU-kommissionens förslag var att vissa EU-

länder redan hade börjat ta saken i egna händer: Tyskland, Frankrike och Österrike kräver till exempel att speditorsföretag betalar sina chaufförer lön i enlighet med den tyska, franska respektive österrikiska minimilönen. Dessa regler är oförenliga med EU-rätten, anser EU-kommissionen som har dragit de tre länderna inför EU-domstolen (Euractiv 2017).

Tanken med vägpaketet är alltså att strama upp reglerna. ”Det finns ingen plats för social dumpning i EU. Det finns ingen plats för nomad-chaufförer i EU heller”, sa transportkommissionär Violeta Bulc.

Enligt kommissionens utstationeringsförslag för transportsektorn kan chaufförer få betalt enligt hemlandets regler under som längst tre dagar; därefter måste de följa reglerna i landet där de utför körningen.

Förslaget från EU-kommissionen kräver också att arbetsgivarna betalar för chaufförernas logi. Det ska inte längre vara tillåtet att chauffören sover i lastbilen vid vägkanten.

EU-kommissionen föreslår i vägpaketet att cabotagekörningar inte ska begränsas alls under de första fem dagarna utomlands. Befintliga EU-lagar begränsar cabotagekörningar till tre stycken under en sjudagarsresa. Kommissionen anser att det går att kontrollera när en förare kommer in i landet, medan det är svårare att kontrollera antalet körningar.

Fakta: Cabotage

Cabotage är godstransporter inom ett lands gränser som utförs av ett företag från ett annat land.

När till exempel en polsk lastbil kört varor till norra Sverige kan den passa på att göra ett par inrikeskörningar i Sverige, på väg tillbaka till Polen, för att inte köra tom.

Vissa företag har satt cabotage i system och konkurrerar ut inhemska transportföretag genom att låta lågbetalda t.ex. rumänska lastbilschaufförer köra många inrikestransporter i rika EU-länder.

Vägpaketet i Europaparlamentet

Vägpaketet med de tre lagförslagen – utstationering, cabotage och kör- och vilotider – har kört fast i Europaparlamentet. I ett första skede antog transportutskottet tre rapporter om lagförslagen, i maj 2018. Men när dessa rapporter lades fram i plenum, den 4 juli 2018,

förkastades de där. Europaparlamentet i sin helhet lät alltså inte trepartssamtalen börja, utan gav transportutskottet bakläxa.

Den 10 januari 2019 röstade Europaparlamentets transportutskott om ändringsförslag i reglerna för cabotage, med 27 röster för och 21 mot. Det var en elektronisk omröstning, där det inte registreras vem som röstat vad.

De regler som Europaparlamentarikerna i transportutskottet nu står bakom är att företag bara får göra cabotagekörningar under tre dygn. För att undvika systematiskt cabotage vill utskottet att lastbilar, efter denna period, ska behöva vänta i två och en halv dag efter att de rest tillbaka till hemlandet med att köra cabotage i samma land igen.

De övriga två rapporterna – de om kör- och vilotider respektive utstationeringsregler för lastbilschaufförer – fick inte majoritet i utskottet när de lades fram den 10 januari 2019. Det mesta tyder på att Europaparlamentet inte kommer att lyckas anta en ståndpunkt för hela vägpaketet och därefter nå en uppgörelse med ministerrådet, innan Europaparlamentet avslutar sin nuvarande mandatperiod. Vägpaketet kommer alltså av allt att döma att spilla över till nästa mandatperiod.

Så röstade svenskarna i Europaparlamentet

I omröstningen i plenum i juli 2018, då Europaparlamentet avslog transportutskottets tre rapporter, röstades det om mängder av olika ändringsförslag. Summan av de antagna ändringsförslagen – alltså den rapport som ledamöterna till slut röstade om och förkastade – utgjorde inte någon tydlig och klar linje. Det är alltså svårt att tolka innebörden av att en svensk ledamot röstat för eller mot de tre rapporterna. Därför är det i just detta fall intressantare att redovisa hur ledamöterna har röstat i några enskilda principiellt intressanta ändringsförslag.

Ett av ändringsförslagen gick ut på att internationella transporter (exempelvis en polsk lastbil som kör ett lass till Sverige) helt skulle undantas från utstationeringsreglerna (Europaparlamentet 2018:1). Det ändringsförslaget förkastades med minsta möjliga majoritet: 332 röstade för, 333 mot och 8 lade ner sina röster. Centerpartiet, Moderaterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna röstade för ändringsförslaget. Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Feministiskt initiativ röstade emot (Europaparlamentet 2018:2).

Ett annat principiellt intressant ändringsförslag handlar om chaufförers längsta dagliga körtid. Enligt EU-kommissionens förslag får den dagliga körtiden inte överstiga nio timmar. Ett

ändringsförslag, som förkastades i plenum, var att den dagliga körtiden i stället inte skulle få överstiga åtta timmar (Europaparlamentet 2018:3). Vänsterpartiet, Feministiskt initiativ, Socialdemokraterna och Miljöpartiet röstade för den kortare dagliga körtiden; Centerpartiet, Liberalerna, Moderaterna och Sverigedemokraterna röstade mot (Europaparlamentet 2018:2).

Angående cabotage röstade Europaparlamentarikerna bland annat om hur många dagar cabotage skulle tillåtas. Ett ändringsförslag, som förkastades i plenum, satte maxgränsen till 48 timmar (Europaparlamentet 2018:4). S, MP, V, Feministiskt initiativ och Sverigedemokraterna röstade för ändringsförslaget. Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet röstade mot (Europaparlamentet 2018:2).

Gränsvärden för cancerframkallande ämnen på arbetsplatsen

Cancer är den vanligaste orsaken till arbetsrelaterade dödsfall i Europa – hela 53 procent av dödsfallen, enligt EU-kommissionen. Sedan 2004 finns det EU-regler som sätter gränsvärden för hur mycket av ett visst cancerframkallande ämne som får finnas i luften på en arbetsplats (EU 2004). Det handlar om minimiregler. De medlemsländer som har strängare gränsvärden behåller dem alltså, vilket har varit fallet för Sverige i nästan alla fall.

Under den gångna mandatperioden har reglerna för cancerframkallande ämnen justerats i tre omgångar, i och med nya forskningsrön. Nya ämnen har satts på listan och gränsvärden för befintliga ämnen har skärpts.

Första revisionen

Den första revisionen föreslogs av EU-kommissionen den 13 maj 2016 och klubbades av EU-lagstiftarna i december 2017. Svenska Marita Ulvskog (S) var föredragande för rapporten i parlamentets sysselsättningsutskott.

Revisionen innebär nya gränsvärden och uppdaterade befintliga gränsvärden för 13 olika ämnen, däribland akrylamid och trädamn.

Så röstade svenskarna

Den första revisionen röstades om i plenum den 25 oktober 2017. Lagen antogs med 540 röster för, 6 röster mot och 119 nedlagda röster (Votewatch 2017:2).

Samtliga svenska partier röstade för uppgörelsen. Alla ledamöter följde sina partigrupper linje, förutom de båda sverigedemokraterna som röstade för kompromissen, trots att partigruppen EFDD (liksom ECR) hade förespråkat nedlagda röster.

Andra revisionen

Den andra revisionen föreslogs av EU-kommissionen den 10 januari 2017 och antogs av EU:s lagstiftare den 20 december 2018.

I den reviderade lagen sätts nya gränsvärden för ytterligare åtta ämnen. Europaparlamentet hade i sin beredning fått med gränsvärden för dieselångor i de nya reglerna.

Så röstade svenskarna

Europaparlamentet röstade om den andra revisionen den 11 december 2018. Lagen antogs med 585 röster för, 46 mot och 35 nedlagda röster (Votewatch 2018:2).

Samtliga svenska partier förutom Sverigedemokraterna röstade för lagen. Sverigedemokraterna röstade mot. Alla svenska partier följde sina partigrupper. Sverigedemokraterna var vid den här tidpunkten medlem i partigruppen ECR.

Tredje revisionen

Den 5 april 2018 föreslog EU-kommissionen en tredje revision. Ytterligare fem nya kemikalier läggs till listan över cancerframkallande ämnen på arbetsplatser, däribland formaldehyd, kadmium och arsenik (Europaparlamentet 2018:5).

Så röstade svenskarna

Kompromissen mellan parlamentet och ministerrådet kommer att röstas om i Europaparlamentet i plenum i mars eller april 2019. När denna rapport skrivs, i slutet av februari 2019, uppger de svenska partierna att de kommer att rösta så här:

M, L, KD, S, Miljöpartiet och Vänsterpartiet uppger att de planerar att rösta för de uppdaterade reglerna, Centerpartiet uppger att de lutar åt att rösta för. Sverigedemokraterna tänker rösta emot, med motiveringen att samtliga EU-förslag inom arbetsmarknadspolitiken hotar den svenska modellen och begränsar medlemsstaternas frihet. Feministiskt initiativ hade i slutet av februari inte någon färdig ståndpunkt.

Föräldraledighetsdirektivet – balans i arbetslivet och pappamånader

Föräldraledighetsdirektivet är en av de senaste årens stora EU-reformer. Dess formella namn är "Direktivet om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare".

Men EU-regler om föräldraledighet är på intet sätt nytt. Sedan 1992 finns det bindande EU-lagstiftning som garanterar nyblivna mammor som minst 14 veckor betald ledighet.

Det reviderade mammaledighetsdirektivet

2008 föreslog EU-kommissionen en uppdatering av mammaledighetsdirektivet. Den garanterade ledigheten skulle förlängas från 14 till 18 veckor, med en ersättning som lägst motsvarande landets sjukpenningnivå.

I Europaparlamentet ville man att ledigheten skulle förlängas ytterligare till 20 veckor och att ersättningsnivån skulle motsvara kvinnans hela lön. Dessutom ville Europaparlamentet skriva in pappaledighet i direktivet.

Men, som tidigare konstaterats, måste båda lagstiftarna vara överens för att en lag ska klubbas. I ministerrådet körde frågan fast och behandlades över huvud taget inte efter 2010.

I början av 2015 flaggade EU-kommissionen för att kommissionen tänkte dra tillbaka sitt lagförslag inom ett halvår, om inte Europaparlamentet och ministerrådet kunde komma överens om hur de skulle gå vidare.

I en omröstning den 20 maj 2015 uppmanade Europaparlamentet kommissionen att inte skrota förslaget, eller att lägga fram ett nytt lagförslag. I betänkandet uppmanade Europaparlamentet kommissionen att skriva in i förslaget att också att pappor ska få minst tio lediga dagar i samband med födseln (Europaportalen 2015).

Så röstade svenskarna om betänkandet om ett nytt mammaledighetsdirektiv

Europaparlamentets betänkande antogs med 419 ledamöter för, 97 mot och 161 nedlagda röster (Votewatch 2015).

Av de svenska ledamöterna röstade samtliga ledamöter från S, V, Feministiskt initiativ och Liberalerna för resolutionen, samt alla miljöpartister förutom Peter Eriksson. Dessa följde också sina partigrupperns linje.

Peter Eriksson (MP) och Fredrick Federley (C) valde att lägga ner sina röster.

Samtliga ledamöter från Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna röstade nej till resolutionen, i strid med sina partigrupper. EPP hade förespråkat en nedlagd röst och EFDD förespråkade att dess ledamöter skulle rösta för resolutionen.

Ett nytt direktiv – föräldraledighetsdirektivet

I mitten av 2015 beslutade EU-kommissionen att dra tillbaka sitt lagförslag om ett uppdaterat mammaledighetsdirektiv. I stället lade kommissionen fram ett mer ambitiöst förslag om delad föräldraledighet, den 26 april 2017.

Medan mammaledighetsdirektivet handlade om ett garanterat lägsta skydd inom EU för nyblivna mammor, så är föräldraledighetsdirektivet snarare en jämställdhetspolitisk reform.

De båda EU-lagarna motiveras på olika sätt. Medan mammaledighetsdirektivet handlade om ett garanterat lägsta skydd inom EU för nyblivna mammor, så är föräldraledighetsdirektivet snarare en jämställdhetspolitisk reform. EU-kommissionen motiverar förslaget med att man vill minska löne- och pensionsgapet mellan män och kvinnor, vilket kommissionen anser beror på att män och kvinnor tar olika stort omsorgsansvar.

Enligt kommissionens förslag till nytt föräldraledighetsdirektiv skulle vardera föräldern få rätt till fyra månaders föräldraledighet, som inte går att överlåtas mellan dem, ersatt med som lägst ländernas sjukpenningnivå. Åtta betalda månader, varav fyra "pappamånader" alltså.

I Europaparlamentets ståndpunkt, som röstades igenom i sysselsättningsutskottet, behöll parlamentarikerna det totala antalet månader och kvoteringen, samt slog fast att ersättningen skulle uppgå till drygt 80 procent av bruttolönen.

Men EU:s andra lagstiftare, ministerrådet, har varit mer restriktiv, både för att EU-regeringarna ju är de som har budgetansvaret och för att många regeringar av princip ogillar att EU centralt sätter ersättningsnivåer.

I januari 2019 nådde lagstiftarna en kompromiss. Slutresultatet blev att varje förälder har rätt till fyra månaders föräldraledighet. Två av månaderna får inte överföras mellan föräldrarna och de två månaderna ska också vara ersatta på "adekvat nivå", som medlemsländerna själva får bestämma.

Utöver föräldraledigheten införs också tio dagars särskild pappaledighet, som alltså är någonting annat än den kvoterade föräldraledigheten och som ersätts med lägst motsvarande sjukpenningnivå i respektive medlemsland. I dagsläget har ett tiotal EU-länder kortare pappaledighet än så eller ingen över huvud taget.

Kompromissen innebär också att löntagare får rätt till fem dagars ledighet per år för att vårda långvarigt sjuka anhöriga, däremot utan att någon ersättningsnivå slås fast, och att föräldrar till barn upp till åtta år ska kunna begära mer flexibla arbetsformer av sina arbetsgivare.

Så röstade svenskarna

● I EU-parlamentet antog sysselsättningsutskottet (EMPL) sin rapport den 11 juli 2018, med en majoritet som främst bestod av S&D och Alde. EPP-gruppen var splittrad. De flesta ur vänstergruppen GUE lade ner sina röster. Rapporten antogs med 34 röster för, 14 mot och 4 nedlagda röster. Marita Ulvskog (S) röstade för rapporten (Europaparlamentet 2018:6).

● Jämställdhetsutskottet (FEMM) antog ett yttrande i vilket man bland annat slog fast att föräldraledigheten inte skulle vara överlåtningsbar och att all ledighet skulle vara betald (Europaparlamentet 2018:7).

Det yttrandet antogs med 19 röster för, 8 mot och 4 nedlagda. Samtliga ledamöter från S&D, Alde och De gröna röstade för. EPP-gruppen var splittrad, ECR mot, och GUE-gruppen röstade mot eller lade ner sina röster. Anna Hedh (S) röstade för, Malin Björk (V) var inte närvarande och Anna Maria Corazza Bildt (M) röstade mot.

● Kompromissen mellan parlamentet och ministerrådet kommer att röstas om i Europaparlamentet i plenum i mars eller april 2019. När denna rapport skrevs, i slutet av februari 2019, uppgav de svenska partierna att de planerade att rösta så här: S, Miljöpartiet och Liberalerna för. M, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna mot. Centerpartiet lutar åt att rösta mot.

Vänsterpartiet uppger att partiet förmodligen kommer att lägga ner sin röst på grund av att överenskommelsen mellan Europaparlamentet och ministerrådet inte blev tillräckligt progressiv.

Arbetsvillkorsdirektivet – information för arbetstagare

Kort efter det sociala toppmötet i Göteborg, i december 2017, lade EU-kommissionen och sysselsättningskommissionär Marianne Thyssen fram ett förslag till ett direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor, här förkortat till arbetsvillkorsdirektivet. Thyssen beskrev lagförslaget som en viktig del av att genomföra den sociala pelaren.

Tanken bakom direktivet är att européer som har kortare och tillfälliga anställningar ska få mer förutsägbara arbetsvillkor. Det kan exempelvis gälla människor som är säsonganställda inom jordbruket, plattformstjänsteutövare eller bemanningsanställda.

Enligt förslaget måste alla arbetstagare inom EU få skriftlig information om sina arbetsvillkor senast första dagen på jobbet. Dagens informationsregler säger inom två månader. Arbetsgivaren får inte göra löneavdrag om arbetstagaren genomför obligatorisk

fortbildning som jobbet kräver. Blir en tjänst med en säkrare anställningsform ledig på företaget, ska arbetstagaren ha rätt att söka den och få ett skriftligt svar från arbetsgivaren.

Enligt kommissionens förslag får heller inte provanställningar vara längre än sex månader, om inte jobbets natur motiverar något annat. I förslaget om provanställningar går EU-kommissionen in i en för Sverige central arbetsrättslig fråga och föreslår alltså en reglering av någonting som i Sverige beslutas av arbetsmarknadens parter i kollektivavtal.

Det föreslagna direktivet innebär minimiregler för arbetsvillkor. Återigen kan länder som har mer långtgående regler behålla dessa.

Efter en nattmangling mellan Europaparlamentet och ministerrådet nåddes en kompromiss den 7 februari 2019. Överenskommelsen slår fast att provanställningstiden som längst får vara sex månader, med vissa undantag. Avvikelser från direktivet kan ske genom kollektivavtal, så länge inte det skydd för arbetstagaren som garanteras i direktivet urholkas. Detta hade varit en knäckfråga för den svenska regeringen i ministerrådet.

Så röstade svenskarna

- När Europaparlamentets sysselsättningsutskott den 18 oktober 2018 antog sin ståndpunkt om arbetsvillkorsdirektivet, var det med en bred majoritet. 30 ledamöter röstade för, 7 mot och 11 lade ner sina röster. Samtliga ledamöter från EPP lade ner sina röster. Det gjorde också Marita Ulvskog (S) (Europaparlamentet 2018:8).

- Kompromissen mellan parlamentet och ministerrådet kommer att röstas om i Europaparlamentet i plenum i mars eller april 2019. När denna rapport skrevs, i slutet av februari 2019, uppgav de svenska partierna att de kommer att rösta så här: S, V, Miljöpartiet och Liberalerna kommer att rösta för. M, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna kommer att rösta mot. Centerpartiet lutar åt att rösta emot. Feministiskt initiativ har inte någon färdig ståndpunkt.

Europeisk arbetsmyndighet

Det var i mars 2018 som EU-kommissionen lade fram ett förslag om att skapa en helt ny EU-myndighet: Europeiska arbetsmyndigheten (European Labour Authority, ELA). EU:s

sysselsättningskommissionär Marianne Thyssen har kallat arbetsmyndigheten för "kronjuvelen på en välfungerande EU-arbetsmarknad". Myndigheten ska ha en budget på motsvarande en halv miljard kronor om året.

Antalet människor som bor eller arbetar i ett annat EU-land än sitt eget var år 2017 omkring 17 miljoner. Det är nästan en fördubbling på tio år. Enligt kommissionens förslag till europeisk arbetsmyndighet ska myndigheten stötta de här rörliga arbetstagarna genom att informera om deras rättigheter och skyldigheter, kunna göra inspektioner på arbetsplatser tillsammans med nationella myndigheter samt medla i gränsöverskridande tvister.

Knäckfrågan har varit exakt hur stora befogenheter den nya myndigheten ska få. Europaparlamentet har velat att myndigheten ska få ett bredare mandat än vad ministerrådet önskat.

Svenska regeringen stödjer skapandet av arbetsmyndigheten, men en majoritet i riksdagen gör det inte. I EU-nämnden röstade de fyra före detta allianspartierna samt Sverigedemokraterna för att Sverige ska säga nej till myndigheten, eftersom man anser att myndigheten kommer att kosta för mycket och ha ett begränsat värde. Därför röstade Sverige alltså nej i ministerrådet, men en majoritet av EU-länderna har ändå antagit beslutet om att skapa myndigheten.

I februari 2019 nådde de båda EU-lagstiftarna en överenskommelse. Enligt den ska Europeiska arbetsmyndigheten främst stödja medlemsstaterna i deras arbete och samordna gemensamma inspektioner. Myndigheten kommer alltså inte att få genomföra egna inspektioner.

De svenska fackförbunden hade krävt en garanti för att förordningen inte ska påverka nationella förhandlingar eller kollektivavtal, vilket också kom med i den slutliga texten (Fackliga Brysselkontoret 2019).

Så här röstade svenskarna

● Rapporten om arbetsmyndigheten antogs i Europaparlamentets sysselsättningsutskott den 20 november 2018. 33 ledamöter röstade för, 6 mot och 9 lade ner sina röster. Rapporten antogs som en bred uppgörelse mellan S&D, EPP, Alde, de Gröna och EFDD. Vänstergruppen GUE lade ner sina röster, liksom några ledamöter från EPP. Marita Ulvskog (S) röstade för rapporten (Europaparlamentet 2018:9).

● Europaparlamentet kommer att rösta om den slutliga uppgörelsen om Europeiska arbetsmyndigheten i plenum i mars/april 2019. I slutet av februari uppgav representanter för de svenska partierna att de kommer att rösta så här: Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet kommer att rösta för. Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet,

Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna kommer att rösta mot. Feministiskt initiativ hade inte någon färdig ståndpunkt.

HAR DE SVENSKA EUROPAPARLAMENTARIKERNA HÅLLIT VAD DE LOVADE?

Genom att jämföra de svenska politiska partiernas löften inför valet till Europaparlamentet 2014 med hur de har agerat under mandatperioden 2014–2019, kan man konstatera att de – i den mån de över huvud taget avgett konkreta vallöften – har hållit vad de lovat.

De tre rödgröna partierna liksom Sverigedemokraterna gick till val på att få till en ändring av utstationeringsreglerna, för att motverka löne- och villkorsdumpning i Sverige. De har röstat i enlighet med sina löften i det reviderade utstationeringsdirektivet. De fyra partierna i det borgerliga blocket uppgav före valet att de inte ville ändra i utstationeringsreglerna och röstade därefter.

De rödgröna partierna lovade att driva frågan om ett socialt protokoll och röstade också så när frågan kom upp i ett ändringsförslag i initiativrapporten om den sociala pelaren. De borgerliga partierna och Sverigedemokraterna röstade mot ett socialt protokoll, i linje med sina tidigare löften.

I övriga frågor har partierna knappast varit tillräckligt tydliga i sina valmanifest för att det ska gå att slå fast huruvida de har hållit sina vallöften eller inte.

Man kan konstatera följande:

- Samtliga svenska partier säger sig värna den svenska modellen med självständiga parter på arbetsmarknaden. Partierna gör däremot väldigt olika tolkningar om hur denna princip ska styra deras röstbeteende i Europaparlamentet. Det borgerliga blocket resonerar att den svenska modellen hotas av att det finns minimiregler på EU-nivån, medan de rödgröna anser att man både kan driva på för minimiregler på EU-nivå och värna den svenska modellen.
- Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Feministiskt initiativ och Miljöpartiet röstar nästan alltid lika i frågor om arbetsrätt, arbetsmiljö och jämställdhet på arbetsmarknaden.
- Det faktum att Vänsterpartiet år 2014 ville att Sverige skulle lämna EU, medan Socialdemokraterna är ett övervägande EU-positivt parti, verkar alltså inte spela någon roll – i fråga om

arbetsmarknadspolitiken röstar partierna lika. Man kan säga att Vänsterpartiets EU-kritik inte ger något utslag i arbetsmarknadsfrågor, till skillnad från exempelvis Sverigedemokraternas EU-kritik.

- Feministiskt initiativ röstar likadant som Socialdemokraterna. I Europaparlamentet har ledamoten från Feministiskt initiativ suttit i den socialdemokratiska partigruppen S&D och har där följt partigruppens linje i de omröstningar som behandlas i den här rapporten. Inför valet 2014 gav Feministiskt initiativ få konkreta vallöften och partiet tillfrågades heller inte i olika sakpolitiska enkäter, varför det inte går att jämföra Fi-ledamotens röstbeteende med partiets vallöften.

- Moderaterna och Kristdemokraterna röstar också lika i arbetsmarknadsfrågor. De båda svenska partierna sitter i samma partigrupp i Europaparlamentet, EPP. Förutom när det gäller att sätta gemensamma europeiska gränsvärden för att skydda arbetare på EU:s inre marknad mot cancerframkallande ämnen, röstar Moderaterna och Kristdemokraterna konsekvent mot alla EU-lagar som innebär minimiregler på EU:s arbetsmarknad.

Moderaternas och Kristdemokraternas röstbeteende är i linje med partiernas principiella hållning i arbetsmarknadsfrågor. Det är däremot inte uppenbart varför just gemensamma gränsvärden för cancerframkallande ämnen är önskvärda medan andra gemensamma arbetsmiljöregler på EU:s inre marknad inte är det.

- I flera av omröstningarna har Moderaterna och Kristdemokraterna gått mot sin partigrupps linje. Ofta består majoriteten i Europaparlamentet av breda uppgörelser där både höger- och vänsterpartier ingår. Till exempel ställde sig EPP bakom resolutionen om den sociala pelaren, resolutionen om ett nytt mammaledighetsdirektiv och de nya utstationeringsreglerna. I dessa omröstningar har Moderaterna och Kristdemokraterna gått emot mot sin partigrupps linje.

Om man ser till samtliga omröstningar i Europaparlamentet, röstar de fyra svenska EPP-ledamöterna i linje med partigruppen i drygt 90 procent av fallen (Votewatch 2019). De svenska högerpartierna röstar alltså mer olikt sina europeiska partigrupsfränder i just arbetsmarknadsfrågor. Det kan ha att göra med Moderaternas och Kristdemokraternas inställning att man bäst värnar den svenska modellen genom att inte, oavsett sakfrågan, släppa igenom EU-lagstiftning.

- Centerpartiet och Liberalerna tenderar att rösta som Moderaterna och Kristdemokraterna vad gäller EU-regler som på olika sätt begränsar rörligheten på EU:s inre marknad. Båda

mittenpartierna röstade mot utstationeringsdirektivet, i strid med sin partigrupp Alde, och mot införandet av ett socialt protokoll. Detta stämmer bra med inriktningen på partiernas valmanifest, som fokuserar på att skydda den fria rörligheten i Europa.

- I andra arbetsmarknadspolitiska frågor, alltså sådant som inte handlar om att begränsa den fria rörligheten, är Centerpartiet och Liberalerna mer splittrade. Man anar en sympati i sakfrågan och samtidigt en ovilja att "lyfta frågan till EU-nivå".

- Liberalerna ställer sig oftare än Centerpartiet bakom jämställdhetsreformer och ökat skydd på arbetsmarknaden på EU-nivå, exempelvis föräldraledighetsdirektivet och arbetsvillkorsdirektivet.

- Sverigedemokraterna gör klart i sitt valprogram att partiet vill stoppa utländsk låglönekonkurrens i Sverige och att man ser EU:s påverkan på den svenska arbetsmarknaden som något negativt. Partiet röstar konsekvent: för uppdaterade utstationeringsregler och mot alla andra europeiska minimiregler för arbetsmarknaden.

- Till skillnad från Vänsterpartiet styrs Sverigedemokraternas röstbeteende av partiets EU-motstånd. EU-kritiken väger nästan alltid tyngst, oavsett vad partiet tycker i sakfrågan.

- Revisionen av gränsvärdena för cancerframkallande ämnen är intressant. Sverigedemokraterna röstade för den första revisionen, mot den andra revisionen och uppger att man också kommer att rösta emot den tredje. Samtliga tre lagar handlar om minimiregler och kan alltså inte försämra existerande svensk lagstiftning. I den här frågan särskiljer sig Sverigedemokraterna från samtliga andra svenska partier, som röstar för hårdare gränsvärden.

En möjlig förklaring till att Sverigedemokraterna röstat på olika sätt är att partiet har bytt partigrupp mellan den första och andra revisionen. Sverigedemokraternas första partigrupp, EFDD, domineras av brittiska EU-kritiska Ukip och av det italienska antietablissemanget Femstjärnerörelsen. Gruppens politiska linje är otydlig och sammanhållningen är svag.

ECR-gruppen däremot, som Sverigedemokraterna är medlem i sedan juli 2018, är en sammanhållen partigrupp som tydligt placerar sig till höger på en vänster-höger-skala. Gruppen domineras av brittiska Tories och är ofta med i uppgörelser i Europaparlamentet tillsammans med kristdemokratiska EPP.

- För att vara med och påverka EU-lagarna i Europaparlamentet måste man sitta i det eller de utskott som faktiskt mejslar ut Europaparlamentets ståndpunkt. Bara Socialdemokraterna har haft en ledamot i sysselsättningsutskottet under den gångna mandatperioden. Socialdemokraterna har också valt att placera sin

mest erfarna politiker, Marita Ulvskog, i just det utskottet. Det är en indikation på att Socialdemokraterna ansett att just arbetsmarknadspolitiken varit det viktigaste politikområdet, vilket också är i linje med partiets inriktning i sitt valmanifest.

● Slutligen kan man konstatera att det i Europaparlamentets sysselsättningsutskott har varit en mitten-vänster-majoritet som har satt sin prägel på i stort sett samtliga EU-lagar som behandlas i den här rapporten. Den typiska vinnande majoriteten i utskottet har byggt på den socialdemokratiska partigruppen S&D, tillsammans med liberala Alde och de Gröna, och ofta med delar av vänsterpartistiska GUE och delar av kristdemokratiska EPP.

Så ser det inte ut generellt i Europaparlamentet. I exempelvis det ekonomiska utskottet, som har samma politiska sammansättning som sysselsättningsutskottet och som Europaparlamentet i stort, har den vinnande majoriteten under den gångna mandatperioden vanligtvis varit en högermajoritet bestående av EPP, Alde och ECR.

Även om den största partigruppen i Europaparlamentet är EPP, så dominerar alltså inte EPP alla Europaparlamentets beslut. Inom arbetsmarknadspolitik är det Europavänstern som satt störst prägel, i alla fall under den gångna mandatperioden.

Inom arbetsmarknadspolitik är det Europavänstern som satt störst prägel, i alla fall under den gångna mandatperioden.

SAMMANSTÄLLNING: SÅ HÄR HAR PARTIerna RÖSTAT I DE VIKTIGASTE FRÅGORNA

	Initiativ- betänkande om den sociala pelaren	Ändrings- förslag om införandet av ett socialt protokoll	Reviderade utstationeri ngs- direktivet	Cancer- framkallan de ämnen I	Cancer- framkallan de ämnen II	Cancer- framkallan de ämnen III**	Initiativ- betänkande om mamma- ledighet	Föräldra- ledighets- direktivet**	Arbets- villkors- direktivet**	Arbets- myndig- heten **
V	För	För	För	För	För	För	För	Nedlagd	För	För
MP	Nedlagd	För	För	För	För	För	För**	För	För	För
FI	För	För	För	För	För	Vet ej	För	Vet ej	Vet ej	Vet ej
S	För	För	För	För	För	För	För	För	För	För
L	Nedlagd	Mot	Mot	För	För	För	För	För	För	Mot
C	Mot	Mot	Mot	För	För	För	Nedlagd	Mot	Mot	Mot
M	Mot	Mot	Mot	För	För	För	Mot	Mot	Mot	Mot
KD	Mot	Mot	Mot	För	För	För	Mot	Mot	Mot	Mot
SD	Mot*	Mot	För	För	Mot	Mot	Mot	Mot	Mot	Mot

* Sverigedemokraternas ledamöter var inte närvarande men uppger att de avsåg att rösta emot.

** Omröstningen har ännu inte ägt rum. Partiernas ståndpunkter är vad de uppskattar i februari 2019.

*** Tre ledamöter från MP röstade för rapporten, en lade ner sin röst.

REFERENSER

Andersson (2019) Max Andersson, mejlväxling med rapportförfattaren.

Arbetsmiljöverket (2018) Helårsrapport 2017 – Register för företag som utstationerar arbetstagare i Sverige
<https://www.av.se/globalassets/filer/publikationer/rapporter/helarsrapport-2017-register-for-foretag-som-utstationerar-arbetstagare-i-sverige-rap2018-3.pdf>

Centerpartiet (2014) Ett smalare men vassare EU – Centerpartiets valplattform för EU-valet 2014
<https://www.centerpartiet.se/download/18.4945df96158298de428212b9/1478592897739/Valplattform-EP-valet.pdf>

EU (1989) Rådets direktiv av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:01989L0391-20081211&from=SV>

EU (1996) Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:31996L0071>

EU (2004) Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/37/EG av den 29 april 2004 om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet (sjätte särdirektivet enligt artikel 16.1 i rådets direktiv 89/391/EEG)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0037&from=EN>

EU (2014) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/67/EU av den 15 maj 2014 om tillämpning av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012 om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden (IMI-förordningen)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/fr/ALL/?uri=CELEX%3A32014L0067>

EU (2017) European Pillar of Social Rights
https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_en.pdf

EU-domstolen (2007) Mål 0341/05, Laval un Partneri Ltd mot Svenska Byggnadsarbetareförbundet, Svenska Byggnadsarbetareförbundets avdelning 1, Byggettan, Svenska Elektrikerförbundet, 18 december 2007
<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?jsessionid=DB8A7458C6EC32DC444EEA9D03FF5E7E?text=&docid=71925&pageIndex=0&doclang=sv&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=849528>

EUF-fördraget (2012) Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (konsoliderad version), 26 oktober 2012
https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0006.02/DOC_2&format=PDF

EU-kommissionen (2016) Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 96/71/EC of The European Parliament and of the Council of 16 December 1996 concerning the posting of workers in the framework of the provision of services. 8 mars 2016.

EU-kommissionen (2018) Commission adopts proposals for a European Labour Authority and for access to social protection, 13 mars 2018
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=9061&furtherNews=yes>

Euractiv (2017) Controversial EU labour rules tackle truck drivers' pay and working conditions, 31 maj 2017
<https://www.euractiv.com/section/road-safety/news/controversial-eu-labour-rules-tackle-truck-drivers-pay-and-working-conditions/>

Europaparlamentet (2017) Europaparlamentets resolution av den 19 januari 2017 om en europeisk pelare för sociala rättigheter (2016/2095(INI))

Europaparlamentet (2017:2) Posted workers: the facts on the reform (infographic)

<http://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20171012ST085930/posted-workers-the-facts-on-the-reform-infographic>

Europaparlamentet (2018:1) Ändringsförslag 70, Betänkande om förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/22/EG vad gäller tillsynskrav och om fastställande av särskilda bestämmelser med avseende på direktiv 96/71/EG och direktiv 2014/67/EU för utstationering av förare inom vägtransportsektorn (COM(2017)0278 – C8-0170/2017 – 2017/0121(COD))

http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0206-AM-001-104_SV.pdf

Europaparlamentet (2018:2) Protokoll, resultat av omröstningarna med namnupprop

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+PV+20180704+RES-RCV+DOC+PDF+V0//SV&language=SV>

Europaparlamentet (2018:3) Ändringsförslag 102, Betänkande om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 561/2006 vad gäller minimikrav om maximal daglig körtid och körtid per vecka, minimigränser för raster och minsta dygns- och veckovila och av förordning (EU) nr 165/2014 vad gäller positionsbestämning med hjälp av färdskrivare (COM(2017)0277 – C8-0167/2017 – 2017/0122(COD))

http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0205-AM-102-102_SV.pdf

Europaparlamentet (2018:4) Ändringsförslag 82, Betänkande om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1071/2009 och förordning (EG) nr 1072/2009 i syfte att anpassa dem till utvecklingar inom sektorn (COM(2017)0281 – C8-0169/2017 – 2017/0123(COD))

http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0204-AM-082-082_SV.pdf

Europaparlamentet (2018:5) Legislative proposal
2018/0081(COD) - 05/04/2018

<https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/summary.do?id=1529239&t=e&l=en>

Europaparlamentet (2018:6) Report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on work-life balance for parents and carers and repealing Council Directive 2010/18/EU (COM(2017)0253 – C8-0137/2017 – 2017/0085(COD)), 23 augusti 2018

http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0270_EN.html?redirect#title7

Europaparlamentet (2018:7) Opinion of the Committee on Women's Rights and Gender Equality for the Committee on Employment and Social Affairs on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on work-life balance for parents and carers and repealing Council Directive 2010/18/EU (COM(2017)0253 –C8-0137/2017–2017/0085(COD)), 30 maj 2018

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARL+PE-618.327+02+DOC+PDF+V0//EN&language=EN>

Europaparlamentet (2018:8) Report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on transparent and predictable working conditions in the European Union (COM(2017)0797 – C8-0006/2018 – 2017/0355(COD)), 26 oktober 2018

http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0355_EN.html?redirect

Europaparlamentet (2018:9) Report on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing a European Labour Authority (COM(2018)0131 – C8-0118/2018 – 2018/0064(COD)), 26 november 2018

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&mode=XML&reference=A8-2018-0391&language=EN>

Europaportalen (2015) EU-parlamentet vill blåsa liv i blockerad föräldraledighet, 20 maj 2015

<https://www.europaportalen.se/2015/05/eu-parlamentet-vill-blasa-liv-i-blockerad-foraldraledighet>

Europaportalen (2017) Öväntat politiskt stöd för socialt protokoll i EU, 19 januari 2017

<https://www.europaportalen.se/2017/01/ovantat-politiskt-stod-socialt-protokoll-i-eu>

Europaportalen (2018) Tema: Sociala indikatorer – utvärdering av EU-länder, 21 februari 2018

<https://www.europaportalen.se/teman/sociala-indikatorer>

Fackliga Brysselkontoret (2014) De svenska partiernas syn på fackliga EU-frågor – Svar på Fackliga Brysselkontorets enkät inför valet till Europaparlamentet den 25 maj 2014

<http://www.fackligt.eu/wp-content/uploads/2014/04/Svar-p%C3%A5-valenk%C3%A4ten-2014.pdf>

Fackliga Brysselkontoret (2019) Brysselrapporten, nyhetsbrev från fackliga Brysselkontoret, 15 februari 2019

Feministiskt initiativ (2014) Det är skarpt läge! Ut med rasisterna – in med feministerna!

<https://feministisktinitiativ.se/eu-valsplattformen/>

Folkpartiet (2014) Ja till Europa!

Kristdemokraterna (2014) Vår agenda i Bryssel – Kristdemokraternas valmanifest inför Europaparlamentsvalet 2014

<https://kristdemokraterna.se/wp-content/uploads/2016/11/V%C3%A5r-agenda-i-Bryssel-Kristdemokraternas-valmanifest-inf%C3%B6r-valet-till-Europaparlamentet.pdf>

Lundgren (2019) Peter Lundgren, mejlväxling

Miljöpartiet (2014) EU-valmanifest

https://www.mp.se/sites/default/files/eu_valmanifest_2014_a5_w.pdf

Moderaterna (2014) Vi tror på Europa! Valmanifest

https://www.europaportalen.se/sites/default/files/dokument/moderat_eu_valmanifest_2014_.pdf

Socialdemokraterna (2014) Valmanifest för EU-valet 2014 – rättvisa villkor och fler jobb

<https://www.socialdemokraterna.se/globalassets/var-politik/arkiv/valloften-manifest-och-analyser/valmanifest-eu-2014.pdf>

Sverigedemokraterna (2014) Sverigedemokraternas valmanifest i EU-valet
<https://sd.se/wp-content/uploads/2014/05/eu-manifestet2014.pdf>

Sveriges Radio (2014:1) Så tycker partierna i EU-valet: Kristina Winberg, Sverigedemokraterna, 12 april 2014
<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3993&artikel=5832387>

Sveriges Radio (2014:2) Så här tycker partierna om arbetsrätten i EU, 12 maj 2014
<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3993&artikel=5858389>

TT (2014) Spretiga manifest till EU-valet – Här finns allt från euroanslutning till utträde ur unionen, 23 maj 2014

Votewatch (2015) Maternity leave, motion for resolution, omröstning den 20 maj 2015
<https://www.votewatch.eu/en/term8-maternity-leave-motion-for-resolution-vote-resolution.html>

Votewatch (2017:1) A European pillar of social rights, motion for resolution, omröstning den 19 januari 2017
<https://www.votewatch.eu/en/term8-a-european-pillar-of-social-rights-motion-for-resolution-vote-resolution.html>

Votewatch (2017:2) Protection of workers from the risks related to exposure to carcinogens or mutagens, draft legislative resolution, omröstning den 25 oktober 2017
<https://www.votewatch.eu/en/term8-protection-of-workers-from-the-risks-related-to-exposure-to-carcinogens-or-mutagens-draft-legislativ.html>

Votewatch (2018:1) Posting of workers in the framework of the provision of services, draft legislative resolution, omröstning den 29 maj 2018
<https://www.votewatch.eu/en/term8-posting-of-workers-in-the-framework-of-the-provision-of-services-draft-legislative-resolution-provis.html>

Votewatch (2018:2) Protection of workers from the risks related to exposure to carcinogens or mutagens at work, draft legislative resolution, omröstning den 11 december 2018

<https://www.votewatch.eu/en/term8-protection-of-workers-from-the-risks-related-to-exposure-to-carcinogens-or-mutagens-at-work-draft-le.html>

Votewatch (2019) "Loyalty to political group"

<https://www.votewatch.eu/en/term8-gunnar-hokmark-2.html>

<https://www.votewatch.eu/en/term8-lars-adaktusson.html>

<https://www.votewatch.eu/en/term8-anna-maria-corazza-bildt.html>

<https://www.votewatch.eu/en/term8-christofer-fjellner-2.html>

Vänsterpartiet (2014) Partistyrelsens förslag till kongressuttalande inför EU-valet

<https://www.vansterpartiet.se/assets/kongressuttalande-EU-efter-motions svar.pdf>

arenaidé

arenaide